

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA, ART I POLÍTICA

Preu : 30 cèntims - Pelai, 62. Telèton 15300. - Subscripció : 3'50 pessetes trimestre

A L'HORA DE RENDIR COMPTES

El cas March-Emiliano

La monarquia era un terreny abonat per a tota mena d'afers. L'adveniment de la Dictadura tenia per objecte intensificar l'afèrisme. La causa immediata del cop militar era la necessitat d'evitar un procés de responsabilitats pels desastres del Marroc, procés que hauria compromès el rei. Quan s'hagué prescindit de tota mena de miraments i preocupacions, el règim que havia pujat per evadir les responsabilitats era natural que perdés tota mena d'escrúpols. L'afèrisme del Directori militar començà immediatament. Es robava a la descarada i a cada poble li foren donats els pitjors administradors, el pitjor de cada casa. A les ciutats importants, els dictadors dels ajuntaments i les diputacions varen fer-se una fortuna. A Barcelona, els principals dictadors, un cop proclamada la República, han fugit a l'estranger, detall que no pot ésser més significatiu. Entre nosaltres, l'afèrisme va arribar a la bogeria amb motius de les obres que durant l'Exposició es feren a la ciutat i a Montjuïc. A Madrid, l'afèrisme tenia com a principal capítol el rei. L'única explicació admissible de la durada de la Dictadura era la necessitat de refer la fortuna personal del rei. En tots els negocis de l'època es troba la petjada del rei i dels seus aliats.

Era inevitable que les Corts Constituents remoguessin tot aquest llot i revisessin les concessions i monopolis que havien repartit Espanya entre uns quants vividors com si es tractés de la Xina. Posats a investigar, els homes de la Comissió de Responsabilitats s'han adonat que entre els afèristes hi havia, o hi ha, una classe de rosegaires que han pasturat abans de la Dictadura, durant la Dictadura i pretenien continuar operant amb la protecció del règim. La característica de l'emilianisme està en el fet que els Emilianos creien que la Re-

vil de l'Emiliano pugui fer cap efecte. I si algú havia d'alçar bandera contra Catalunya, preferiríem que fos l'home del qual la Cambra ens acaba de dir que és un amoral. Amb un furor que només pot ésser un eco del fàstic que aquest home inspira a la major part dels barcelonins, havia

L'Emiliano

atacat al Congrés les aspiracions de Catalunya. I, entretant, el catalans callàvem. D'armes contra l'Emiliano en tindríem per escriure un volum que orientaria els diputats. Hauríem de començar per dir, com *El Diluvio*, que aquest home va venir a Barcelona afamat i ara és milionari. I després podríem explicar moltes històries d'aquest home que no ha tingut mai cap idealitat i que ha aspirat tota la vida que la República li donés una patent de cors. L'única definició que admetia l'Emiliano de la pàtria republicana, és la següent: un país d'afers.

La mateixa sort que l'Emiliano ha seguit Joan March, actualment un dels homes més rics d'Espanya, que ha viscut una vida d'aventures i que, sense amics, odiat per tothom, ha pogut sempre sortir amb la seva i ocupar un dels primers llocs en el món dels negocis. La personalitat d'En March, bé que amb el mateix fons moral, és molt diferent de la de l'Emiliano, i mereixeria un comentari a part. Algun dia es farà la biografia d'aquest aventurer mallorquí i la seva lectura serà tan apassionant com la d'una novel·la. De moment, el seu cas no té altre interès que el d'un símbol de regeneració en la política d'Espanya.

Vol dir que l'afèrisme i els afèristes, siguin qui siguin, estan condemnats i seran perseguits. I consti que aquesta obra la fa la República, la fan les Corts Constituents. La principal revolució que calia fer, és la neteja. El Parlament monàrquic no havia trobat mai indigne cap component seu. Les Constituents de la República saben fer caure els homes que voldrien servir-se de la República com s'havien servit de la monarquia. I aquesta obra de sanejament la realitza un Parlament del qual s'ha dit que era inexpert. Certament, la seva característica és la joventut, i precisament en aquesta joventut, i també en el seu nivell moral i intel·lectual, incomparablement superior al de qualsevulla Cambra monàrquica, hi ha la garantia de la seva bona fe i de la seva netedat moral.

Sense aquestes qualitats, el Parlament no reaccionaria com reacciona davant dels homes que porten les tares de senectud de l'antic règim.

De Dijous — a Dijous

Les vaques magres

Dissabte vinent, Josep Maria de Sagarra inaugurarà el saló de conferències instal·lat a la Llibreria Catalònia amb una disertació sobre El nostre moment literari. Jo no sé què dirà el meu amic. Potser ni ell mateix ho sap encara, perquè Josep Maria de Sagarra és un improvisador d'una facilitat extraordinària, que tant li fa empescar-se sobre la marxa una conferència, com un aperitiu, com uns versos d'àlbum, o com el que se li demani.

No voldria pas, amb aquestes quatre ratlles que no poden fer gran cosa més que encetar el tema, influir — pretensió excessiva — en les paraules que demà passat tindrem el gust de sentir. Només aprofito la coincidència de l'anunci de la conferència d'En Sagarra per començar a parlar d'uns temes que a tots ens afecten molt i que teníem intenció de començar a remoure, car com més es tard, més grossa serà la tasca de posar les coses a lloc.

La literatura catalana, i, en general, totes les manifestacions espirituals, passen per un moment de crisi que no queda prou explicada amb l'altra crisi, l'econòmica, per bé que en sigui un dels elements.

Els editors es queixen de la poca venda dels llibres i a penes publiquen; s'anuncia la desaparició d'algunes publicacions; d'altres, la mort de les quals encara no s'ha fet pública, arrosseguen una vida esllanguida i misèria que la farà necessària un dia desgraciadament no massa llunyà.

En contrast amb aquesta penària, augmenta la quantitat de periòdics, que no vénen pas a omplir cap buit i que ningú no creu que puguin tenir vida gaire llarga, però que fet i fet van tirant.

La crisi, doncs, afecta les parts més elevades de la producció literària. Val la pena de dir-ho: elevades quant a intencions; però: elevades quant a realització?

Aquest és per mi el punt sensible. Tots plegats, qui més qui menys, ens hem entabanat i hem contribuït a l'entabanament sobrevalorant tot el que es feia en català, creient així fer una tasca patriòtica. Algunes espurnes escadusseres de crítica seriosa, sapant el cofoisme general, han merescut blasmes. I hem arribat on hem arribat, perquè totes les inflacions, petites o grosses, acaben igual.

Hem descobert genis de vint-i-cinc anys, dels quals ja no s'ha parlat mai més complerts els trenta. I ara ja no queden a penes persones capaces de llegir un llibre català o d'assistir a una representació de teatre català.

Al públic, al gran públic que fa viure aquestes coses, no se li pot donar entenedent que consideri aquestes coses des d'un punt de vista relatiu. Ni se li'n pot donar entenedent ni un èxit basat en aquesta relativitat és per deixar satisfet a ningú, ni al mateix beneficiat per l'èxit.

Diguem-ho clar, la literatura catalana i el teatre català a penes existeixen. Un anàlisi rigorós deixaria reduïts a ben pocs autors i a ben pocs títols l'una i l'altre. Hem patit, fins ara, d'un excés de benevolença, i tots el paguem.

Ara més que mai és hora de realitzar aquesta tasca de tria. Els molts pretesament patriòtics ja no pesen tant. Si és veritat que som un poble arribat a la majoria d'edat, és absurd seguir aplicant la crítica amb un criteri bo només per a pobles en període infantil. Ja hem vist els resultats desastrosos que donava aquest criteri. Cal, doncs, reaccionar.

El moment literari actual, per mi, és d'una gran desolació. No sostindré, com un amic meu, que s'ha iniciat una època de barbàrie. Per mi, no fem més que continuar-la, una mica agreujada. Ens haurem d'entretenir a demostrar-ho. — C.

Any III. Núm. 145 - Barcelona, dijous, 12 de Novembre de 1931

El cens dels Emilianos.

Quants Emilianos hi ha a Barcelona?

Aviat ho sabrem, si hi ha algú que

s'atreveixi a defensar l'Emiliano.

MIRADOR INDISCRET

Els jueus tornen

Invitades per un comú amic, estranger, delegat — si no anem equivocats — d'una Fira de Mostres, es trobaren reunides l'altre dia al voltant d'una taula del restaurant de l'Hotel d'Orient diverses personalitats polítiques de la situació.

L'amfitrió, però, no era l'amic comú. L'amfitrió era un senyor d'edat madura, baix i rodanxet, vermell de cara, nas de jueu. Volia parlar de números als invitats. Ell tenia la clau, el secret, de la consolidació de les finances públiques de Catalunya. Ell faria que la Generalitat i l'Ajuntament de Barcelona nedessin en l'abundància...

—Je vous donnerai de l'or, de l'or! — exclamava —. Vous, ne me donnez que des papiers.

Qui era aqueix màgic que parlava així? Era el famós Lazare Bloch, marit de la no menys famosa Mme. Hanau.

Diguem, en honor als assistents al banquet, que ningú se l'escollia seriosament. Tots reien sota el nas, menys un que roncava.

Amagueu les criatures!

La vinguda a Barcelona d'un rus autèntic, amb una representació oficial soviètica, va esverar tothom.

Els periodistes es posaren tot seguit en moviment. La policia tot era anar d'un lloc a l'altre preguntant pel *Presidente de Moscou*.

—Haurà vist En Maurín? — deien els uns. D'altres suposaven, pel cap baix, que teníem ja l'exèrcit roig a quatre passes.

El rus, corresponsal a Madrid de l'Agència telegràfica Tass, se'n va entornar sense que ningú hagués posat en clar el que havia fet ací i les persones amb les quals s'havia entrevistat.

Ho direm nosaltres. El senyor Mayorski va dedicar una tarda a passejar en barca pel port, una altra a visitar els jardins de Montjuïc i una altra a pujar al Tibidabo.

Els matins els dedica a les entrevistes. Va conversar llargament amb el senyor Anguera de Sojo, amb el director del Crèdit i Docks senyor Tallada i amb el tècnic del Foment del Treball Nacional senyor Gual Villalbi.

Va comprar per equivocació un periòdic d'extrema esquerra. Un amic, periodista, li féu la facècia de dir-li que publicava l'horari dels ferrocarrils.

Un burgès, vet-ho aquí!

Un comunista que no és de llei

El periodista amic del senyor Mayorski es topà, anant amb aquest, amb el director de *L'hora*, i l'hi presentà.

Fou l'únic comunista barceloní que parlà amb el rus misterios.

—N'he vist un i encara dissident! — comentà després el senyor Mayorski.

Com és sabut, *L'hora* està afiliada al Bloc Obrer i Camperol, desautoritzat pels dirigents de Moscou.

Rússia vista per En Campalans

El senyor Mayorski dedicà les nits al cinema.

Un vespre, però, anà al Centre de Dependents. En Campalans donava una conferència sobre el seu viatge a Rússia.

—Què li ha semblat, senyor Mayorski?

—Miri: parlar hora i mitja de la Rússia d'avui i dedicar només els tres minuts darrers a comentar aqueixa magna obra que és el pla quinquennal, és com si jo ara, en evocar Barcelona, no digués res de les vostres Rambles, tan admirables.

La groga

Una de les nostres primeres autoritats, en obrir la correspondència, va veure's sorprès, la setmana darrera, pels termes excessivament carinyosos amb què la signant el tractava.

—Deu ésser una pobre boja! — va pensar.

Res d'això. La carta anava adreçada a un dels innombrables secretaris de l'autoritat al·ludida, i, barrejada entre les altres, havia estat desclousa equivocadament.

Avís al carter del Govern civil.

Les bromes de l'ortografia

El dilluns, al Palau de la Generalitat, mentre discutia el Consell l'afer de les declaracions infortunades del senyor Vidal Rossell a *Crisol*, un grup de joves catalanistes de La Falç esperava, al Saló de Sant Jordi, en actitud no gaire pacífica.

—Volem parlar amb el senyor Vidal — digueren al secretari del moribund conseller.

—Rep els dimarts.

—Doncs hauria de rebre avui!

Tancada la porta del despatx, un del grup arrencà el rètol de la porta amb el nom de Vidal Rossell i n'hi clavà un que deia: *Vacant*.

El que té més gràcia és que, expressament, va escriure *vacant* amb *b* de burro.

«D. I. C.» i el cavaller del

Sant Sepulcre

D. I. C., als començaments de sortir, sembla que feu campanya contra els «darrers puntals de la monarquia». El senyor de Pelay, molt conegut entre altres coses per la seva mena de catolicisme i propagandista gratuït, aleshores, del no tan gratuït setmanari, va protestar enèrgicament, però respectuosament, de la tasca subversiva dels «dicistes».

—Yo, que soy uno de los más entusiastas propagandistas de todo lo católico y compro cada semana cincuenta «Diques» para regalar a las amistades, siento en el alma todos estos abusos a costillas de lo más sagrado.

Cal posar de relleu que es queixava amb aquests termes a un jesuïta. D'ençà d'aleshores, D. I. C. tira 50 números menys.

El Sant Martí d'aquest any

Al Congrés, durant la sessió de la nit del dimarts al dimecres. Als passadissos es parla encara de l'afer Emiliano. Un diputat fa constar que la manatxa ha coincidit amb la festa de Sant Martí i recorda el vell adagi: *A cada puerco le llega su San Martín*.

La frase va tenir un gran èxit.

Piquiponiana

El senyor Pich i Pon, com tothom, ha parlat de l'afer Emiliano.

En el curs de la conversa, el seu interlocutor li preguntà:

—I què, vostè creu que l'Emiliano se n'alçará d'aquesta?

—Home — féu el senyor Pich, no volent comprometre's —, no es pot dir res. Hi ha homes que són com l'ase fèlix, i ressusciten.

Una altra

Fa un temps, parlant Pich i Pon amb un amic castellà d'un incendi esdevingut a unes finques seves deia:

—Como que la paja es comestible, el incendio adquirió grandes proporciones. No siguem malpensats.

Cultura clàssica

Per afegir a les anècdotes que la setmana passada explicàvem del Dr. Martínez Vargas, aquell rector de la Universitat que es molestava tant quan els diaris catalanistes expressament li ometien el Vargas, i va sol·licitar poder llegir als seus fills tots dos cognoms en lloc d'un, com els altres mortals. Parlant un dia amb l'humanista Dr. Balcells, aquest digué:

—Esto no lo hubiera dicho ni Hipócrates.

—Usted siempre con sus mitologías — va respondre aquell que els estudiants anomenaven «el rei Herodes».

L'únic remei

Un jove pintor, d'aquells que més que pintar amb el pinzell sembla que espremin directament els tubs sobre la tela, es queixava l'altre dia:

—Figureu-vos que el meu marxant em dona trenta set duros cada mes per pintar tres feles. Res, hauré de pintar més prim, a veure si em salvo una mica.

Aquests corresponsals!

A *La Vanguardia* tenen un corresponsal (el de Vilafranca del Penedès) que posseeix el do de la incongruència, encara que no massa sovint aconsegueix reeixir quant a l'oportunitat de presumir-lo. Un dels tants botons de mostra que podríem citar al lector:

«Nuestro querido amigo don Joaquín Plans ha pasado por el trance amargo de la pérdida de su esposa, cuyo entierro también se ha visto sumamente concurrido.»

Joan March

pública era un règim que els permetria ampliar el negoci i reemplaçar els homes més sospitosos de la monarquia.

Per això no és de més que adhuc ofegant l'interès màxim de la discussió de la Constitució, les Corts intentin liquidar un passat de vergonya, com a fita del començament d'una nova Espanya.

L'obra de les Corts Constituents no té precedents a cap Parlament del món. El Parlament francès s'ha constituït moltes vegades per jutjar un diputat o un senador que hagin delinquit i, com un tribunal qualsevol, han aplicat el codi. Però enlloc del món no s'ha vist el cas que una Assembla hagi declarat la incompatibilitat moral amb ella. La fórmula és nova i mortal.

Emiliano Iglesias Ambrosio, diputat per Pontevedra i, per desgràcia nostra, ex-diputat i ex-regidor de Barcelona, ha estat la primera víctima d'aquesta mesura de les Corts Constituents. Quatre dies després, Joan March, diputat per Mallorca, ha seguit la sort del seu advocat.

El cas Emiliano, com ha dit Miguel de Unamuno, és d'una imbecilitat que haurà sorprès a moltes persones que el coneixen. I és que hi ha molta gent que concedeix gratuïtament un crèdit d'intel·ligència als vividors. La veritat és que, com diu el senyor Unamuno, l'Emiliano és un viu, però un pobre home. Només vivent a les tenebres de la imbecilitat es pot fingir que s'ignora que tota la gent honesta de Barcelona el menysprea fa molt anys. L'Emiliano no ignorava que totes les persones com cal el tenien qualificat. Només la seva manca de sentit moral i una despreocupació sense límits li havien pogut permetre d'anar fent l'Emiliano per Barcelona, per Madrid i altres llocs.

El càstig que les Corts i el país han infligit a l'Emiliano és tan fort que si tingués sentits ja s'hauria suïcidat, com ha dit el senyor Unamuno, o hauria fugit a Amèrica. Si es pogués fer una antologia dels articles més importants publicats aquests dies contra d'ell, reuniríem la quantitat d'escombraries més important que hagi pogut caure sobre un home.

Després de la seva execució, l'Emiliano ha intentat defensar-se. Ha dit, entre altres imbecilitats, que les Corts Constituents no representen el país i que tot això és una maniobra del separatisme. Per «separatisme» cal entendre catalanisme. Per fort que pugui ésser el sentiment anticatalà a Espanya, és impossible de creure que l'argument

EMBOSCATS

Ni aquest refugi els ha pogut salvar

La gasolina democràtica

El tinent d'alcalde senyor Puig Munné és un home que té tant de respecte al càrrec i a les seves prerrogatives, que tenint dret a l'ús d'automòbil oficial no el deixa un sol moment, però, home eminentment democràtic, l'ofèn la diferència que estableixen aquesta mena de vehicles entre el xofer que va al davant, cerimoniós i uniformat, i l'odiós «senyor» que seua dintre la «dimousine». Per això ha cregut més convenient seure sempre al costat del conductor, amb el qual, entre cigarret i cigarret, comenten els afers ciutadans i resolen els problemes del Municipi.

El xofer de la Companyia General de Cotxes i Automòbils ha arribat a ésser com un membre més de la família del senyor Puig, i així ha estat possible veure'l aquests diumenges «de país», amb el cotxe, anant a buscar bolets pels volts de Centelles i d'Aiguafreda i fent després una idíl·lica costellada al bosc amb tota la família del tinent d'alcalde.

L'home, naturalment, està encantat de la vida i diu a tothom:

—Això és democràcia i el demés són cuentos.

La post-guerra i els funcionaris

La conversa en una oficina de l'Ajuntament entre empleats de la casa que comenten els últims decrets relatius als funcionaris dels ministeris i fan comparacions. El nom del generalíssim Roc Boronat i el seu nomenament de cap del flamant negociat dels sense feina surt a la conversa i algú es lamenta de l'abundància de nomenaments de temporers, fets des de fa uns mesos.

—Home, bé cal que Catalunya assegurí la vida dels que per ella varen exposar-la a la batalla de Prats de Molló—diu un dels al·ludits.

—Sí—contesta un escriptor vell dels primers temps de la Lliga—, però Catalunya no comptava que l'exèrcit que aleshores es formà tingués un contingut superior al de França l'any 1916, en plena guerra, si hem de jutjar pel nombre dels que haveu entrat a la Casa Gran.

Pronòstic electoral

Davant la relativa proximitat d'eleccions per a diputats a Corts ordinàries, una vegada acabada la Constitució que s'està elaborant, l'altre dia, a la classe de Dret Internacional Privat, el docte i jovial catedràtic, ensems que militant actiu de la Lliga, Josep Maria Trias de Bes, tot comentant una important omisió que a judici seu s'ha comès en el text constitucional en matèria de Nacionalitat, no es va poder estar de dir:

—Quan es discuteixin les lleis que han de completar aquesta matèria, si hi puc intervenir, ja faré notar l'omissió tot procurant el seu arranament.

I ho digué amb un somriure de satisfacció, com si ja tingués l'acta a la butxaca.

El pintor Ramon Llull

També a Mallorca surten èmuls del nostre Pich i Pon.

Un dels millors és l'actual President de la Diputació Balear, regidor i diputat a Corts.

Amb motiu d'un aldarull públic va ésser decapitada l'estàtua de Ramon Llull, i com que està situada prop dels centres docents de segona ensenyança i els estudiants havien pres part en l'aldarull, es va acusar a aquests de la destrucció i una comissió va anar a protestar davant les autoritats de tal acusació. Comentant la protesta, va dir el senyor Julià:

—Jo crec que els estudiants tenen raó i diuen la veritat en sostenir que no han estat ells els causants de l'atropell, perquè, realment, quin mal els havia fet i quina ràbia havien de tenir a aquest pintor?

La corona «moruna»

En una altra ocasió, i amb motiu d'haver de canviar la corona real els escuts d'Espanya del paper oficial per la que ha acceptat la República, va cridar un dels dibuixants de la Diputació i va dir-li:

—Per fer-me càrrec del canvi de la corona, me faça un dibuix d'una corona de les que hem de posar ara, d'una corona moruna.

Arqueologia

Passejant per Madrid amb uns quants amics, arriben davant de la Casa de la Ciutat i un del grup diu:

—Això és l'Ajuntament.
I diu el senyor Julià, tot sorprès:
—Si això no és moro!

I Gabriel Alomar, que es trobava present i no pot tolerar bacinades d'aquest tamany, li crida, indignat:

—I a vostè qui li ha dit que això hagués d'ésser moro?

Tot va bé, sense optimisme

Recent tornat de Madrid, troba un amic pel carrer i aquest li diu:

—I què tal? Com va per Madrid? Hi ha optimisme?

I contesta el senyor Julià:

—No, res d'això. Tot va bé i no hi ha perill de cap mena.

Un naufrag a Vilanova

Aquest estiu, a la platja de Vilanova, un xicot igualadí morí ofegat, i ara una comissió d'amics d'aquell han notificat a l'Ajuntament de Vilanova el propòsit d'anar al cementiri a dipositar unes flors de record damunt la seva tomba.

L'alcalde, en una sessió assabenta els seus companys de la notícia, per si entre ells n'hi ha algun que vulgui adherir-se a l'acte, i s'expressa en els termes següents:

—...es tracta de l'amic que va naufragar en aigües de Vilanova.

UN GRAN MÚSIC A BARCELONA

Conversant amb Arnold Schoenberg

Fa cosa d'un mes que està instal·lat a Barcelona. Està encisat del país, del clima, de la gent, de totes les coses nostres que fins ara ha tingut ocasió de conèixer. Fins a l'extrem que ja fa el propòsit de tornar cada any a passar una llarga temporada entre nosaltres. No caldrà dir els motius que tindrien de felicitar-nos de la realització d'aquest propòsit. Sobretot si el sojorn en el nostre país fos beneficiós per a la seva salut, com tot fa esperar.

Aquestes ratlles no volen ésser un interviu. Tractant-se de Schönberg hauria de dir que no m'hi veig amb cor! Li dec massa agraïment i sé admirar-lo i reverenciar-lo massa profundament com a deixeble, per ésser capaç de traïr-lo com a repòrter. Ni em sabria veure en la situació còmica d'aquell entrevistat de debò que Schönberg, un dia, rebia amb aquestes paraules:

—Comenceu, si us plau, per dir-me el que hauré dit, i després provaré de dir-vos-ho jo mateix.

Però us puc reportar alguns punts de converses que ara tinc el goig de sostenir amb el meu mestre, a la seva petita torre barcelonina de La Salut, davant del finestrall que domina magníficament tot el paisatge urbà, ja finament velat de boirina i una mica enfredor, o al migdia, a l'assolellada pista de tennis, entre set i set, tot al llarg d'aquests dies tardorals que em fan revivir aquells altres dies inoblidables del meu aprenentatge amb ell, a Mödling, Viena, Berlín...

Per un interviu—en això Schönberg defraudaria—desorienta completament el repòrter—les seves opinions són poc «sensacionals». I això hom ho comprendrà, potser, en un home que, com ell, ha estat per tota la seva obra la figura més «sensacional» de la música contemporània. I també la única que avui ens mostra una obra que no solament no ha dit la última paraula a la nostra generació, sinó que sembla reservar la seva revelació completa, la veritable i definitiva «sensació» per a les generacions de demà. Sobretot quan les actuals, en vista de la impopularitat s'obstina entorn del músic més genial del nostre temps, han decidit apartar-ne els ulls, per a trencar per camins que menen més de dret a l'èxit.

Era havent tocat per atzar aquest tema de les tendències dels joves actuals que Schönberg em deia:

—M'estranya molt el fet que, després de la guerra, tot d'una, molts joves, demostrant una manca sorprenent de sentit pràctic, es posessin a seguir-me. Avui dia m'estranya molt menys, en canvi, el fet que la majoria, per fi, hagi adquirit el sentit pràctic suficient per a conèixer que li convé girar-me l'esquena. Me'n felicito, car m'agrada anar sol. I com a deixeble meu, ja sabeu com he insistit sempre a donar el crit d'alerta als que s'acosten a la meua «zona de perill».

Schönberg ha arribat, en efecte, a descoratjar els joves. Mèrit que caldria co-

mençar a evaluar molt alt. Si no fos que la majoria, que com més descoratjada més hàbil és a fer-se el camí pla, ja ha trobat la sortida d'una situació difícil; i avui, enfront de Schönberg, predica la restauració de vells estils històrics i practica un ingenu pastixisme que s'ha batejat ell mateix de «neoclassicisme».

—Es el «retorn a Bach i Händel», sento

Arnold Schönberg

dir. Si almenys aquests músics s'adonessin de la gran diferència que hi ha entre Bach i Händel! Si retorn hi ha d'haver, jo demanaria almenys que es decidissin per Bach o per Händel. Pel que fa a un retorn a Bach, en el fons jo el veuria amb bons ulls, i fins i tot estaria disposat a fomentar-lo. Però temo que si ensenyés a aquests músics «en retorn» tot el que caldria que sabessin per compondre a la Bach, deixarien córrer la composició. Ho espero, almenys!

«Pel que fa a aquest estil vell que els joves d'avui volen escriure, i pel que fa al retorn a la tonalitat i fins i tot a la diatonia estricta que preconitzen, segons deieu, hi hauria una objecció a fer. Encara que a Europa, en la música artística d'aquests últims segles, no hi hauria precedents d'això, hom podria imaginar perfectament una música rigorosament diatònica, és a dir, basada exclusivament en les set notes de l'escala. Però aleshores caldria, en rigor, abolir la modulació. Car amb la més petita desviació modulador tornaria a fer irrupció el cromatisme que hom vol condemnar. Per quins motius els neodiatònics fan els ulls grossos respecte d'aquesta qüestió?

«Per la meua banda puc dir que les composicions d'aquesta «manera» que he tingut ocasió de sentir no s'avenen en absolut amb la pretesa diatonia. Al revés: he sentit les dissonàncies d'aquesta música, que són

horribles, perquè no estan en cap relació orgànica amb tota la resta. Fan l'efecte de taques de greix damunt d'una armilla blanca.

—Quina significació i quin abast concediu a la vostra tècnica dita de dotze semitons?

—En realitat m'hauria de causar sorpresa que fóssiu vós, precisament, qui em fes aquesta pregunta. Vós, que deveu recordar de les nostres lliçons de composició que sóc capaç d'aclarir—i que també m'agrada més fer-ho—problemes més importants que no pas aquest. Si és una resposta pel públic el que voleu, hauria de dir que, a propòsit de la tècnica de dotze sons, l'entesa només és possible amb persones que tinguin un coneixement suficient de la tècnica general del nostre art i no, simplement, les nocions habituals de dilettantisme de conservatori. Per aquest últim és i continuarà essent durant molt de temps encara un enigma el que jo vull dir quan dic que en la composició amb dotze sons, de la mateixa manera que en la música tonal—és a dir, en la música amb set sons—, l'harmonia no és més que una «inversió» de la melodia, i viceversa, la melodia una «inversió» de l'harmonia. Amb la sola diferència que els sons emprats, en lloc de set són dotze. Però que siguin set o dotze, tot—és a dir, tant harmonia com melodia—procedeix d'una mateixa sèrie. Ara bé: la qüestió de si convé su-bratllar i fer destacar un centre tònic no és una qüestió d'estètica ni de gust, sinó simplement una qüestió de capacitat de comprensió.

—La meua música és «difícil». D'acord. Però no solament a causa de les idees que expressa i elabora, no solament perquè aquesta elaboració no es realitza en superfície, sinó en profunditat, sinó, sobretot, a causa de la seva sonoritat.

«De les dissonàncies impures que els meus contraris encara introdueixen de contraban en la música, d'una manera arbitrària i sense pla, jo me'n prometo un resultat: la progressiva habituació de l'oïda a harmonies més complexes. Espero també que vindrà un dia que ja no molesti a la gent de «sentit pràctic» el fet que jo, aquestes mateixes dissonàncies, les usi d'una manera lògica. Serà el dia, suposo, en què els altres, els mancats de «sentit pràctic», començaran a sentir i a entendre el que la meua música diu.

Ja sabeu que en una discussió és aquest el moment en què el contradictori, invinciblement, reacciona amb el retret de cerebralitat, de freda especulació, de manca d'emotivitat dirigit contra la vostra música.

—Música cerebral? És un «retret» al qual no vull replicar fins que no em sigui dirigit per algú que hagi demostrat tenir-ne, ell mateix, de cervell. No és corrent que els que en tenen se'n donin vergonya. Ja sabeu el cas d'aquella carta del seu germà, signada: «Johann van Beethoven, Grundbesitzer, propietari o possessor de terres» (feia poc que n'era), a la qual el gran contestava, orgullós, signant així: «Ludwig van Beethoven, Hirnbesitzer, possessor de cervell». I això que hauria pogut signar igualment, per exemple: «Gefühlsbesitzer, Phantasiebesitzer... possessor de sentiment, de fantasia...»

«D'una cosa estic cert, i és que cap «possessor de cervell», com Beethoven, posaria en dubte que un altre «possessor de cervell» sigui capaç de commoure a qui en valgui la pena.

«Respecte a això, jo, que sé l'efecte que produeix en mi mateix la meua música en l'acte de compondre-la, no sento la més petita inquietud davant de l'esdevenidor.

ROBERT GERHARD

—Una vaixel·la? De quina mena?
—Més forta que la que li vàrem comprar ahir.

(Le Journal, París)

—Què diries si jo m'asseia a taula amb unes mans tan brutes com les teves?
—Oh, res, mamà! Sóc prou ben educat per fer veure que no me n'adono.

(Punch, Londres)

—Aquesta carta pesa massa. Se li ha d'afegir un altre segell.
—Per què? Perquè pesi més encara?

(Moustique, Charleroi)

—Cap on ha caigut?
—Cap allí.
—Doncs per què busques aquí?
—Perquè hi ha més llum.

(Ric et Rac, París)

—Què llegeixes?
—Els darrers dies de Pompeia.
—I de què va morir?
—D'una erupció.

(Moustique, Charleroi)

—I com t'ho has pensat que el teu marit t'enganya?
—Perquè ahir va arribar a casa xop d'un costat i ben sec de l'altre.

(Le Petit Journal, París)

L'APERITIV

La dansa macabra. — L'altre dia, fultant un llibre del famós i celebrat Sèneca, em va topar els ulls un comentari d'aquest moralista a propòsit de les festes circenses que celebraven en els temps al·lucinant del gran imperi. Sèneca parla amb una sensibilitat absolutament cristiana i absolutament moderna. Això vol dir que encara que algú cregui que en determinades èpoques la humanitat en sentit global té la pell més gruixuda, jo em penso que si fa o no fa la pell humana sempre ha estat la mateixa, i sempre en els moments d'excitació moral més acusada han existit unes quantes persones amb tota la higiene de sentiments necessària per diferenciar-se dels porcs i de les orenetes.

He sentit explicar que quan es muntaven els patíbuls a l'aire lliure, anaven a presenciar les execucions una mena de genteta tornasolada entre la qual no escassejaven les majordomes, els comerciants de peix a l'engròs i les mestresses de prostíbuls, i hi havia ciutadà que hi portava una truita amb un llonguet i hi havia més d'una marquesa despitada que hi duia les agulles de fer mitja.

Quan jo era un adolescent, recordo que al Paral·lel varen projectar un film que reprodueix de debò una execució capital a la Xina. L'espectacle es va tenir de suspendre, perquè el teatre no tenia unes condicions prou sòlides i amb la gentada que hi acudia corria el perill d'esberlar-se com una magrana.

El mateix ha passat en les projeccions de caràcter clínic i truculent. El públic té un inconfessable sentit masoquista. La gent va a veure aquestes coses per sentir una emoció infecta, hi va amb totes les garanties i amb una peluda covardia de llebre.

Tots els que anem als toros amb un entusiasme epidèrmic, si volem ésser sincers, confessarem que el cinquanta per cent de l'èxit dels toros el constitueixen la sang i el perill. Jo no puc negar una certa angúnia, ni un estat gens envejable, a aquell moment que el cavall, en una forma completament involuntària, ofereix les tripes als ulls de l'espectador i al mal humor de la bèstia que el furga; però tampoc puc negar que la part canalla i cruel de l'espectacle li dona uns quants graus d'alcohol, i un arabesc fisiològic de primera magnitud.

Nosaltres ens fem la il·lusió de posseir unes invisibles plomes d'àngel, però aquestes plomes, si és que existeixen, les tenim encastades en un greix de la més baixa qualitat.

Un d'aquests espectacles de directa repercussió visceral és el campionat de ball de resistència que s'està celebrant a l'Olimpia. Si no hi hagués la repercussió no hi hauria l'èxit. Un amic meu, excel·lent home de lletres i de món, em va recomanar la gran moixiganga de l'Olimpia, preteixant que es tractava d'un intens document humà, i d'una barreja de color i de musculatura en aquell punt tan agre que definia Toulouse-Lautrec damunt de les teles.

Jo he procurat veure això amb tota la bona fe possible. No nego que és un document humà: hi ha tantes coses absolutament podrides i inconfessables que són tants altres documents humans!

Els rostres dels pocs homes que ja fa no sé quantes centenes d'hores que ballen, són rostres que us podeu trobar a tot arreu, des d'una inofensiva missa de dotze, fins a un manicomi dels més niquelats, fins en les cafres misèries de la Guàiana o d'aquella presó d'Ushuaia en el lloc més inconfortable de la Patagònia. Els balladors, que tots són asos i campions, i es saben administrar la son i la gana i el moviment muscular amb una prodigiosa usura, em varen fer l'efecte que en mig de la seva destenida vulgaritat i en mig dels senyals d'un cansament que els rosega, s'havien fregat els ulls amb una mena de salfamant únic que els immunitza contra la simpatia i contra la pietat. Les dansarines ja gasten una truculència més directa. Hi ha una noia rossa i pàl·lida, molt allargada i molt afanada, a la qual se li marquen uns pits atacats de desesperació sota un pullover suat, que em va fer un gran efecte. Hi ha una altra més plena i més esclatada, amb la cara agudíssima, pintada de sang de bou, que duu un pijama despullat de coqueria, que no m'acabo d'explicar ben bé si és una dona o si és un autòmat.

Tampoc comprenc que per un premi que no s'acosta ni de lluny a la grossa de Nadal, aquests personatges de pesombre es dediquen a una feina tan cansada i tan poc lluida. És possible que aquests aspirants a un campionat de resistència tinguin l'ànima posseïda per un dimoni àcid que els empeny a un suïcidi de llums elèctriques, de rialles imbècils, d'ampolles d'aigua mineral, de babutxes gastades i de pijames vils. En el fons de tot això hi deu haver una mena de lirisme horripilant que nosaltres no podem comprendre.

Quant als manàgers, els que toquen el xiulet, els que es passen per la pista, els que els fan els llits, els donen injeccions i els administren massatge a les cuixes dessagnades, tots plegats em varen fer l'efecte d'un personal sense responsabilitat. Aquell personal que actua en els matxs de boxa d'un poble fet de gana i de llesques de carbó mineral, personal de patíbul i de darrera hora.

Es un espectacle que sense el públic no seria res; fet en privat podria interessar a un jutge o a un cap de policia, resultaria vulgaríssim. Ara el públic que hi aboca els ulls, concentra el valor de l'espectacle, li dona tots els graus d'alcohol i tots els escarafalls de repugnància.

El públic assisteix a un acte que ell creu que té alguna cosa de suïcidi lent, el públic assisteix a una exhibició repugnant de fatiga i de destrucció, hi assisteix sense perill, sense veure sang ni ganivets, sense veure cap cosa ostensiblement ofensiva. Hi assisteix amb una covardia absoluta, amb una rialla completament canalla, amb un interès inconscient o conscient de personatge de claveguera.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

Fàbrica d'Articles de Viatge

Joan Casanovas i Companyia

Especialitat en Caixes d'automòbils, Baguls, Maletes, Maletes-Armoris, Tallers, 26.- Telèfon 10623

NOVETATS EN CAMISES

Jaume I, 11
Telèf. 11655

LA DIVISIÓ DE LES DRETES

Un partit catòlic

El Mati va reproduir dissabte un «manifest signat per reconegudes valors d'entre les joves promocions de Catalunya». Es tracta del manifest d'una organització política que es titula Unió Democràtica de Catalunya. Com diu *El Mati*, és «un agrupament polític». Estem, doncs, davant d'un partit polític nou que per ara només es gosa dir «agrupament». Tampoc no ha volgut posar-se el nom de catòlic, segurament perquè en aquests temps, entre els professionals del catolicisme polític, és moda dir-se demòcrates i liberals.

Unió Democràtica de Catalunya diu en el seu manifest que «vol recollir les adhesions dels patriotes que, amb idearis divergents, concordin amb nosaltres en la concepció espiritualista de la Societat i en la presa de restaurar integralment la nostra Catalunya». La frase transcrita fa suposar que l'«agrupament» no aspira per ara a la independència que ha de caracteritzar un partit. Per consegüent, l'«agrupament» ha de proposar-se vegetar com un paràsit dels partits i exercir en ells una certa influència. Mirant el cas pel cantó que vulgueu, només poden oferir-se dues eventualitats: o U. D. C. viurà parasitàriament, o funcionarà com un partit de debò.

Examinem la primera d'aquestes probabilitats. Si U. D. C. porta una vida parasitària, la seva tasca forçosa ment ha de pertorbar a tot arreu on faci sentir la seva influència. No hi ha cap partit normal que pugui tolerar aquestes ingerències i acceptar la pressió d'organismes forasters. Afortunadament, les zones d'influència de l'«agrupament» seran limitades i això pot demostrar-se examinant el matís dels homes que signen el manifest. Entre ells hi ha simpatitzants amb la Lliga Regionalista, però que no són de la Lliga; elements que figuren a les llistes d'Acció Catalana i dissidents dels carlins. Cal fixar-se que, segons s'assegura, no hi ha cap soci de la Lliga, la qual cosa vol dir que a la Lliga hi ha encara una disciplina real que fa una certa impressió. Pot dir-se el que es vulgui de la Lliga —no sóc pas dels que menys m'he distingit a combatre-la— però cal reconèixer que la Lliga no ha tolerat mai dintre casa seva cap grup amb velleitats cismàtiques.

Suposem ara que U. D. C. vol actuar com un partit de debò. En aquest cas, mai no oblidarem que *El Mati* ha propugnat sempre la necessitat de la unió dels partits moderats i que en tots els episodis electorals d'aquests últims temps ha defensat aquesta tesi. Per què, doncs, ens calia ara un altre partit? Si U. D. C. tingués possibilitats d'ésser un gran partit, l'esdeveniment d'un instrument polític nou hauria d'ésser saludat com un benefici. Cal, però, recordar que, en general, els partits catòlics només han prosperat en els països on conviuen almenys dues religions. En un

país com el nostre, on només hi ha catòlics i indiferents, un partit catòlic difícilment podrà conciliar les divergències polítiques que pugui haver-hi entre catòlics, i segurament afeblirà els altres partits conservadors. A Catalunya aquesta acció d'afebliment ha de sentir-se tan aviat com actui un partit que es digui catòlic. M'atreviria a demostrar que des del punt de vista confessional, els catòlics que segueixin els homes de la U. D. C. faran un mal ne-

El convent del carrer de Casp. No ha estat mai un aglutinant de patriotes. Actuarà ara de força dissolvent?

goci. Superar l'eficàcia de la Lliga ho crec impossible. No és difícil situar-se per examinar aquest problema: és una qüestió de números. La Lliga té trenta mil vots. I cal pensar que aquest partit, que és l'únic que per raons de conservadorisme i de comodat defensa els interessos religiosos, està constituït per molta gent indiferent en matèria confessional. Tothom sap que entre els líders de la Lliga hi ha agnòstics notables. Doncs bé: una gran part d'aquesta gent que deixa emmarcar-se en un partit polític conservador, no militaria en un grup que es digués catòlic, tingués un capellà que actués de consiliari o rebés les suggeriments dels pares jesuïtes. Això sembla evident. L'activitat electoral de la U. D. C. només podria debilitar les altres forces conservadores. Si els homes de la U. D. C. tinguessin en compte que després de la proclamació de la República, en època que la qüestió religiosa jugava fort, no ha estat possible que la Lliga passés dels trenta mil vots, i que els quinze mil vots d'Acció Catalana no són tots de catòlics, es farien càrrec que el seu agrupament farà tant de mal si viu com a paràsit com si actua com un partit de debò.

El manifest de la U. D. C. no és per enterminir ningú. L'estil té una flaira d'encens que enamora. El contingut, amarat de les indicacions de la *Rerum Novarum*, revela el bon desig d'arribar a la societat perfecta, sense gaires ganes de commoure la situació actual, tan idònia per viure bé a la terra i conquistar la glòria del cel.

No deurem trigar a veure actuar la U. D. C. i a tenir una idea clara de la seva força i el seu prestigi, que són les columnes de tots els partits. Potser no trigarem gaire a veure com actua de força dissolvent.

MANUEL BRUNET

Mirant a fora

El culte del record

Un dels experts francesos que han acompanyat Laval a Washington, deia, explicant la disposició de la Casa Blanca:

—Cada president ha deixat el seu nom a una dependència. Així és que vàrem dinar a la cambra Harding, discutir a la cambra Roosevelt i firmar el comunicat final a la cambra Lincoln...

—Però —li objectà algú—, ja no en quedà cap per rebre el nom de Hoover.

—Això rai —respongué un agregat americà—, farem construir un pis suplementari a la Casa Blanca.

El flagell

Abans de dedicar-se a les lletres, Arthur Schnitzler, el gran escriptor i dramaturg que ha mort fa poc, havia estat metge. Dels seus temps d'estudiant data aquesta anècdota.

Un dels catedràtics, famós per l'avorritament irresistible que emanava de les seves explicacions, començà així la part del curs dedicada a la tuberculosi:

—Quina és la malaltia que més ens afecta i més ens amenaça?

Del fons de l'aula, una veu clara, la de Schnitzler, respon:

—La malaltia de la son.

Eugenèsia i raó d'Estat

A Alemanya hi ha revistes per tot, i, naturalment, n'hi ha d'eugenèsia. Una de les dedicades a aquesta ciència reprotxa al Govern el seu poc interès per la qüestió, l'atribueix al fet que la major part de ministres i de diputats són solters, i fins arriba a sospitar que molts d'ells es fan elegir per poder cercar a Berlín distraccions extraconjugals mentre les dones respectives fan bullir l'olla en algun recó de província.

Hi ha un home, sobretot, la conducta del qual és blasmada pels eugenistes: el canceller Brüning. Ningú no dubta de la seva moralitat, ni del seu desinterès, ni de la seva austeritat, però no es preocupa de donar exemple fundant una família. El darrer número d'Eugenie li ho reprotxa i gairebé el comina a casar-se. Al cap i a la fi, el canceller només té quaranta set anys i la seva salut és excellent...

Les eleccions angleses

—Ja ho veieu: dos cents trenta cinc laboristes derrotats...

—Sí, això fa dos cents trenta cinc sense feina més.

(Le Petit Parisien)

Topografia parlamentària

El resultat de les eleccions angleses planteja un curiós problema topogràfic a la Cambra dels Comuns: com serà possible col·locar una majoria aclaparadora davant una oposició tan petita?

La Cambra dels Comuns no és un hemicle, sinó un rectangle, en el qual, davant el speaker o president, hi ha dos rengles de bancs paral·lels que arriben fins al fons de la sala. El rengle de la dreta vota pel Govern, el rengle de l'esquerra vota en contra. Hi ha també cross benches, bancs en creu, destinats als diputats independents, el vot dels quals no és conegut per endavant. Aquests bancs són perpendiculars als altres, però són al fons de la sala, allunyats del president.

Per tal de poder allotjar els dretans caldrà capgirar totes les tradicions del Parlament britànic.

A França va passar una cosa semblant. En 1902, els membres de l'esquerra, molt abundants, havien de seure als escons més alts dels rengles de dreta. Això donava lloc a confusió en l'anotació dels moviments de les sessions. Per això a les Cambres següents es modificà la geografia de la sala. Tot conservant els noms dels diversos matissos, es tenia en compte el nombre de llurs representants per destinar-los fraccions proporcionals d'hemicle. Així l'extrema esquerra vessava sobre l'esquerra i els radicals envaiïen el centre esquerra, el centre dreta habitava els escons de la dreta i la dreta pura només era un mite.

"Popu" i "Populaire"

Una qüestió ocupà durant un parell d'hores les discussions del Consell nacional del Partit Socialista francès, fa pocs dies.

Compère-Morel, director-administrador de Le Populaire, havia tingut la idea de fabricar un aperitiu proletari simbòlicament batejat Le Popu, i la idea, encara més enginyosa, d'empeltar un negoci a l'altre: les oficines de l'aperitiu residirien a les del diari, i el partit tindria un franc per botella venuda.

El diputat Renaudel s'indignà:

—El partit no és cap taverna! —cridava.

—No—replicava el director-administrador, —però la venda de l'aperitiu cobrirà el déficit del diari.

—Le Populaire —deia un congressista— ha estat fins ara un aliment intel·lectual. Vosaltres el voleu convertir en alcohol!

—Una de dues: canvieu el nom de l'aperitiu o el del diari—reclamava Renaudel.

Però sembla que no es canvià el nom de res i que es firmà el contracte entre el diari i l'aperitiu.

ACABAMENT D'UNA VERGONYA

La Biblioteca Universitària

Segurament el cas no té gaires precedents, potser no en té cap i tot. A seguit d'una visita del ministre d'Instrucció pública a la Biblioteca de la Universitat de Barcelona, ha sortit a la *Gaceta de Madrid* la destitució fulminant del director de l'esmentada Biblioteca, un buròcrata que no sentia el càrrec, ni tenia cap afecció als llibres ni a la dependència universitària els interessos de la qual havia de regir.

La notícia d'aquesta destitució ha estat

fins a la conversió en serradures de volums que s'haurien pogut salvar.

Poc temps enrera, en aquest departament de llibres corcats s'installà una gran prestatgeria metàl·lica, darrer model, que ocupa tot un pati interior. Però no hi ha cap llibre encara: la prestatgeria metàl·lica fou muntada sense estucar les parets, de pedra nua, ni pavimentar degudament el sòl, ni tapar les goteres de les claraboies. A més a més, no hi ha muntacàrregues, i la prestatgeria

La sala de lectura de la Biblioteca Universitària

rebuda amb general alegria per tothom que utilitza la Biblioteca Universitària i per totes les persones que no l'utilitzaven no veient-se amb cor de suportar una organització (?) tendint a no servir el públic. Perquè, contra el que és lògic d'esperar d'una biblioteca universitària, la de Barcelona no procurava atreure els lectors, sinó repel·lir-los. Desgraciadament el que pretenia consultar alguna obra que no fos l'Enciclopèdia Espasa o llibres de text, i no podia fer valer la seva qualitat de professor!

Entràveu en aquella sala gran, alta de sostre, impossible de calefactar, ornada amb medallons de retrats col·locats un plafó sí i un altre no, amb la particularitat que els retrats no porten el nom a sota, però sí els plafons on no hi ha cap retrat—segurament per recordar quin personatge s'hi havia de pintar un any d'aquests. Havíeu d'entrar sense cap llibre, ni cartera. Arran de la porta mateix, amb un llapis de quinze cèntims lligat amb un cordill, havíeu d'escriure l'autor i el títol de l'obra que volíeu consultar, en un tros de paper que ja havia servit per una cara. Amb aquest paper, us adreçàveu al funcionari que creïeu que era allí per servir-vos. Húsiu que aviat s'esvaïa. Aquell llibre no era a la Biblioteca, i com que el catàleg no pot ésser consultat pel públic, no us quedava altre remei que provar si trobàveu el llibre que us calia en alguna altra biblioteca de Barcelona, qualsevol d'elles més acollidora i confortable que la Universitària. En el cas més favorable, us deien que tornéssiu demà, perquè aquell llibre estava talment entaforat que no us el podien pas servir a l'acte.

I encara menys pretenguéssiu consultar revistes. Perquè llur sistema de classificació no deu tenir similars enlloc del món. A mida que es reben les publicacions periòdiques, eren apilades: una revista de medicina entre un butlletí oficial de qualsevol corporació i una publicació literària sud-americana. Amb totes elles barrejades es feia un paquet retolat: «Revistas recibidas en 1929», i ja em direu si això era una biblioteca o un munt de paperam.

Ja és sabut que la consignació és miserable: anualment, mil pessetes per a material i tres mil per a adquisicions; que no hi ha el nombre d'empleats que cal per tenir al dia el catàleg i els llibres ben classificats de manera que siguin trobables en poc temps.

Però també és sabut que l'home que durant vint anys ha estat director de la Biblioteca, ha fet més per la devastació d'aquesta que tot un exèrcit de cores i ratolins. Només cal dir que hi havia un departament per als llibres corcats, els quals eren tractats com els leprosos a l'Edat mitjana: arreconats al costat d'altres de més corcats, aquest règim comú afavoria el contagi mutu

comporta deu o dotze pisos, amb els seus centenars de graons.

D'altra banda, les Facultats han necessitat cada vegada més aules, i per obtenir-les, les han retallades dels locals destinats a biblioteca, augmentant així l'amuntegament de llibres i les facilitats d'invasió per part dels cores.

Una vegada, vaig comprar una edició barcelonina de les obres de Sant Pacià. Algú em va dir: «Aquest túnel de corc és característic dels llibres de la Universitat.» Aquesta era l'única marca que pogués fer sospitar d'on procedia aquell llibre. Però de llibres marcats amb el segell de la Biblioteca Universitària, també se n'han vist en les parades de llibres venturers. En canvi, ja ho hem dit, un llapis sòrdid era lligat amb un cordill.

Totes les biblioteques compten ja amb les desaparicions de llibres, però està comprovat que aquestes abunden en proporció a les restriccions de què és objecte el lector.

Potser algú s'haurà sobtat en llegir que la Biblioteca Universitària disposava de tres mil pessetes anuals per a adquisicions. Cal comptar que, per als efectes de la propietat intel·lectual, els registrants han de lliurar a la Biblioteca un exemplar de l'obra registrada, la qual cosa vol dir que alguna obra moderna hi entrava. Però els llibres d'aquest dipòsit, podent ésser necessaris en cas de litigi, no era jutjat prudent de servir-los al públic, perquè podien ésser mutilats o fets fonetissos.

O sigui, que quant a obres modernes, ben poca cosa pot trobar-hi el lector.

Abans de la Biblioteca de Catalunya, la Universitària era la més important de Barcelona, sobretot d'obres antigues. Al segle passat, hi havien anat a parar moltes biblioteques conventuals. S'hi comptaven més de mil incunables i gran nombre de manuscrits. Aneu a saber com estarà tot això, i quins estralls i desaparicions caldrà lamentar.

Però l'estat de desídia en què tenia la Biblioteca aquest director que els avorria i es deia Manuel Rubio y Borrás, buròcrata asmàtic i malhumorat, disculpa si algú l'ha seguida la conducta de Bartolomé José Gallardo, aquell bibliògraf del segle passat qualificat de *bibliopirata* per Menéndez y Pelayo, però que amb la seva rapacitat salvà moltes obres valuoses d'una pèrdua segura.

Per sort, la direcció de la Biblioteca està ara en bones mans, que superaran l'esquifidesa de personal, de consignació, de locals. Es d'esperar que la decisió del senyor Domingo anirà seguida d'altres de complementàries i s'acabarà la vergonya que ha representat la Biblioteca Universitària tal com estava fins ara.

JUST CABOT

COSA MES ANTIGA I MES MODERNA QUE HI HA AL MON ES UN BRILLANT.

JOIER J. ROCA

Rambla del Centre, 33 ■ Passatge de Bacardí, 2

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Bitllets de Ferrocarrils Nacionals i Estrangers - Passatges Marítims i aeris
Viatges a "Forfait" - Excursions acompanyades - Peregrinacions, etc.

INFORMES
I PRESSUPOSTOS GRATIS

EL CINEMA

ASSAIG DE CRÍTICA PSICOLOGICA

F.W. Murnau i "Tabú"

«Per Picasso la pintura no és sinó un accessori». Admirables paraules aquestes de Manolo que, sota un aparent aire paradoxal, senyalen el punt de partida de la veritable valoració de tota obra d'art autèntica. El que importa davant d'una manifesta-

instant, d'una vida gaia i lliure, d'un món on el treball és un joc, on els homes que estimen són perfectes com estàtues gregues, on la natura benigne és més aviat generosa, realitzar aquesta experiència, dic, i tractar de prolongar-la en la construcció

El paisatge de «Tabú»

ció artística, davant de *Tabú* pel cas, no és tant de senyalar les excel·lències intrínseques de l'obra, com tractar d'abastar a través i més enllà de l'obra la naturalesa de la inspiració i de l'estat passional de l'artista que l'ha creada. Interrogar el film i tractar d'endevinar l'experiència poètica que el condiciona i de la qual el film no vol ésser sinó una manifestació, una objectivació.

Tabú és alguna cosa de diferent dins l'obra de Murnau. Si per nosaltres té l'encís de la novetat, és perquè segurament per l'autor l'obra va ésser el fruit d'una descoberta. Una descoberta psicològica, més encara que una descoberta geogràfica. Un creuer pel Pacífic, una estada a l'illa Baho-Baho i Murnau torna a Hollywood amb un preciós botí, que és aquest film admirable que podreu admirar aviat.

Tot exotisme sembla condicionat per una certa fatiga respecte el medi ambient. Hi ha un afany d'evadir-se d'un món que hom experimenta com una cadena de restriccions i la voluntat d'una immersió en una atmosfera física moralment i socialment més assesegada, més primària, entesa com un camí de retorn envers l'espontaneïtat.

Murnau era un home extremament civilitzat, cosa que vol dir extremament complicat; per això estava admirablement disposat a ésser sensible a la poesia del viure simple dels indígenes de la Polinèsia i intentà aquesta aventura poètica.

Realitzar aquesta experiència, curta d'un

d'una obra que la perpetui; heus ací la naixença d'un film, d'aquest film, el darrer de Murnau.

Hom podrà objectar que en el film hi ha moltes altres coses i que després de tot aquest sentiment de llibertat no és manifest sinó en començar el film. Però la llargària d'un episodi no és mai un criteri per esbrinar la seva significació final; el que importa és fer cas sobretot d'allò que dona una nota més profunda i personal. I en *Tabú* el debut és de molt el millor del film i, per altra banda, l'anècdota no hi és sinó l'accessori, per reprendre el mot de Manolo.

L'anècdota permet a un sentiment inicial d'expandir-se en un film, però l'anècdota necessària no és moltes vegades sinó obstacle per a copsar aquell sentiment inicial.

Quan us parlen d'*Ombres blanques*, el primer que us evoca aquest nom és el sentiment persistent d'una existència benaurada en el si d'una natura constantment en festa i només més tard, i si us entesteu a pensar, penseu en la història d'un cert metge que a la fi és assassinat.

En *Tabú* també hi ha una història. L'obsessionant tabú que us lliga de peus i mans. Una bona història, però més enllà de la història, jo, per la meua banda, he tractat de cultivar dins meu allò que en el film hi ha de perdurable: l'experiència poètica i psicològica de F. W. Murnau.

JOSEP PAL.

PANORAMA

POSTAL DE LILLIAN HARVEY. — Quina nostàlgia els nordamericans sense opereta! Sense opereta, és a dir sense tradició de cornucòpies i miralls i medalles i cordons als uniformes. Sense *panaches* i sense Grans Ducats... Pobres nordamericans, amb els seus uniformes grisos d'una sobrietat sense metalls i sense colorines! Per això es daleixen pels cadets de West Point, disfressats de cavallers d'opereta; de guàrdies d'húsars imperials d'uns imperis sense bluffs i sense gangsters! Per això es daleixen per l'opereta vienesa i encomanen a Lubitsch que vestí Chevailler d'ajudant de la reina i Jeanette MacDonald de princesa d'un país vagament balcànic.

Però, ara per ara, deixem a la vella Europa aquesta glòria carregada de nostàlgies espectaculars. Germània serà encara per molt de temps la fabricadora única d'operetes al vell estil. Aquelles operetes on entre vals i vals el cambler enamora l'arxiduchessa. Que podia ésser una arxiduchessa tan deliciosa, per exemple, com Lillian Harvey, mimosa i mimada, una mica històrica i capriciosa, amb una llum frenètica als ulls quan contrariaven el seu desig, i aquella rebequeria escandalosa i entremaliada que s'acabava sempre amb aquella genial plantofada de què era víctima l'ajuda de cambra més cerimoniós i més ridícul de la cort.

De les estrenes

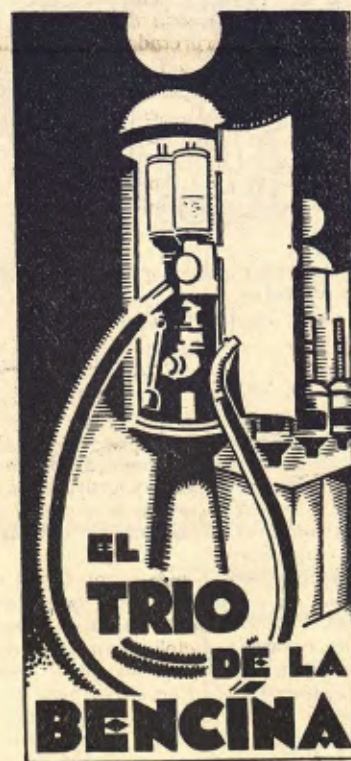
De *Vides truncades*, film dirigit per Frank Lloyd, sempre ben resolt des d'un punt de vista material, només se'n salva honrosament, des d'un punt de vista dramàtic, la primera meitat. Un film que torna a posar d'actualitat la qüestió dels dobles, prou important per tractar-la amb extensió.

De *bot en bot* fa passar una hora divertida, però no fa riure ni de bon tros tant com el film anterior *Els calaveres*.

Al mateix temps que *El milió*, al Tivoli donen T. S. F., de Walt Ruttmann, l'autor de *La melodia del món*.

Divendres, estrena a

FANTASIO

per la parella ideal de

"El favorito de la Guardia"

LILLIAN HARVEY
i HENRY GARAT

Opereta còmica cantada en francès, de la

L'ACTUALITAT A PARÍS

Retorn al film ianqui

L'escassetat de bones pel·lícules franceses —per a les grans exigències del mercat—, d'una banda, i, d'altra banda, l'excel·lent qualitat dels films de *gangsters* que ens ha tramès Amèrica del Nord, han dibuixat un retorn al film ianqui, que no podia preveure ningú davant el moviment nacionalista en què caigué el cinema abans d'ésser parlant.

Ha bastat que en aquests darrers mesos hagi escassejat la bona producció francesa i hagin fracassat una bona quantitat de versions franceses d'altres tants films ianquis, perquè el bon degustador cinematogràfic s'hagi refugiat en les versions originals d'una plèiade de cintes americanes, arribades a París amb una etiqueta suggestiva: «film de gangsters».

El film de *gangsters*, de bandit a la Capone, és un producte essencialment ianqui. Els Estats Units —una mica inconscient al principi i rebuscadament després— han donat un nou gènere de pel·lícules, amb les quals oposa el seu cinemàgrafisme, la seva personalitat ferma, els avenços que periòdicament le remet Europa. El cinema sonor i parlant, que en les seves iniciacions a Hollywood obrà el miracle de salvar d'una fallida segura la casa editora que —audaçment, amb l'esforç heroic dels naufragats— el llança a la voracitat mundial, ha portat a la vora d'una crisi perillosa, no solament la productora que el popularitza, sinó totes les altres companyies cinematogràfiques americanes.

Davant aquesta perspectiva, el cinema ianqui necessitava una nova vàlvula d'escapada.

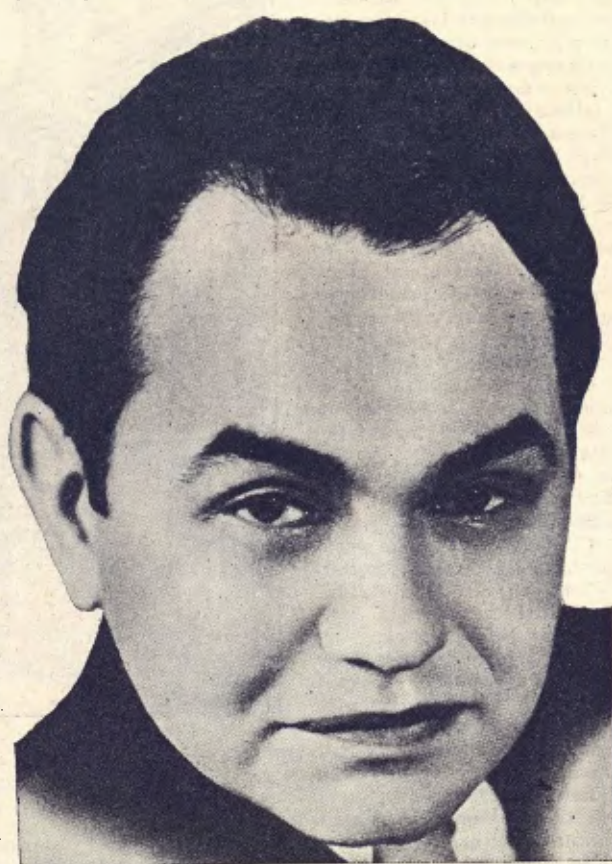
La *pantalla triple*, el *grandeur*, l'*hipergomar* —qualsevulla d'aquestes noves fórmules, els assaigs inicials en les quals han ofert resultats positius— brindava una solució immediata al cinema ianqui en crisi. Però l'aplicació de la doble o triple pantalla obligava a un canvi radical dels aparells de producció i d'explotació. I això era massa prematur, massa costós, millor dit. Les despeses darrerament realitzades estaven sense cobrir, i els crèdits obtinguts del grup financer que representa Mr. Hayes encara no havien estat liquidats. La fallida amenaçava les cases editores.

Aleshores el film ianqui es rebuscà a si mateix, es refugià en la seva pròpia aventura. En la seva trajectòria hi havia dues dates lluminoses: 1911, quan Louis J. Garner encén les pantalles de tot el món amb *The perils of Pauline*, amb Pearl White, i 1915, quan la Triangle—creada per Griffith, Mac Sennet i Thomas H. Ince—es decideix a llançar films del llegendari Oest americà, als quals William S. Hart dona una vitalitat robusta, una força original i isolada.

Aquests moments—com els moments de Chaplin, de Buster Keaton, de Douglas—són els més personals del film ianqui. En les superproduccions europees s'han despes

molts menys milions que en les americanes, però el resultat ha estat paral·lel. Itàlia no té una gran superproducció en *Cabiria*, França en *El miracle dels llops*, Alemanya en *Els Nibelungs*.

Amb tot, ni Alemanya, ni França, ni Ità-

Edward G. Robinson

lia no posseeixen un cowboy de l'envergadura de William S. Hart ni una aventura com Pearl White.

Entre W. S. Hart i Pearl White—o millor: a través de la personalitat de l'un i de l'altra—està situat Edward G. Robinson, el millor intèrpret que han trobat els films de *gangsters*. Robinson està caracteritzat per dos signes molt peculiars en els seus antecessors. D'una banda, la seva temeritat, com Pearl White; i, d'altra, la seva força temperamental, el seu gran tremp, el seu americanisme cent per cent, com William S. Hart.

París, com els Estats Units, ha prestat la seva millor acollida a aquesta mena de films. Hollywood els deu un retorn a la seva cinematografia. Quan tot el món estava cansat dels grans diàlegs, de la lentitud teatral que el film sonor havia dut a tot el cinema, els films de *gangsters* reconquisten de nou tot un públic que s'havia tombat d'esquena al cinema ianqui. I, en aquesta ocasió, un retorn així té tot el valor de les grans reconquistes.

JUAN PIQUERAS

París, novembre de 1931.

CAPITOL i KURSAAL

Flor de pasión

per

Kay Francis = Lewis Stone

Kay Johnson = Ch. Bickford

El divorci projectat a distància, adquireix una importància primordial quan ens afecta de prop.

Es moral o immoral el divorci?

Producció Metro Goldwyn Mayer

L'honor, la felicitat, tot pendent

DE

Un reportatge sensacional

la més emotiva encarnació de

GEORGE BANCROFT amb

KAG FRANCIS

i CLIVE BROOK al

COLISEUM

Es un film PARAMOUNT

Si voleu fer fruir als
vostres fills i nebotetsporteu-los a les sessions
infantils (diumenge, a
les 11 matí i tarda, a
dos quarts de quatre)

al LIDO CINE

Un doll de rialles,
unes espurnes vives
de delectança instruc-
tiva i una estona que
fins hi fruireu si voleu
acompanyar-los.

Un saló especialitzat

Uns programes selectes
amb els millors
films europeus

Lido Cine

• Aparells Sonors Western Electric •

Només deuen assistir-hi
les persones que vulguin i
puguin fruir del bon cine-
ma. - Els ences no saben
més que protestar.Demà un film de Bloc-Rabi-
nowitsch (Ufa) i un de Osso

EL MILLON

No és cap versió en cas-
tellà, però l'original en
francès.Tothom parla bé d'aquest
film. Eh que és rar?
Hom us pregunta: Vós
que pel sol fet de llegir
aquest setmanari, sou
home de gust, ja l'heu
anat a veure?Estem segurs que al-
menys sabeu que és de
René Clair i que s'exhibeix
al

TIVOLI

Divendres, estrena al Saló Catalunya

MARIA LADRÓN DE GUEVARA

EN UN DRAMA QUE COMMOU LES FIBRES MES SEN-
SIBLES DE L'ÀNIMA HUMANA

JOSÉ CRESPO

RAFAEL RIVELLES

Producció en ESPANYOL de METRO GOLDWYN MAYER

EL TEATRE

Les estrenes

Joan Mínguez, *L'hora del secret* (Novetats)

A l'empresa del Teatre Novetats—amb prou sentiment per la nostra part—ja sabem que no poguérem pas felicitar-la per l'encert que tingué en la tria de l'obra amb què començà la seva actuació la present temporada. Un cop encetada aquesta, en tot el que en portem passat fins ara, no ens ha estat donat res més que unes quantes reposicions, més o menys afortunades, cosa que ens porta a suposar que la direcció d'aquest teatre deu estar passant una gran penúria d'obres noves.

Per escriure, a l'empresa de què parlem, tampoc podem tenir-li en compte cap gosa-dia extremada amb la qual ens hagi presentat alguna d'aquelles obres que, si altra cosa no, tenen llur valor en els comentaris que susciten i en l'enrenou que provoquen. I per acabar, menys encara podem admirar-la per la seva magnanimitat en allò que fa referència als desgraciats, a la posta en escena i a l'agencament general del seu teatre.

Però ara darrerament, podem donar-li les gràcies per haver-se decidit a posar en escena la comèdia de Joan Mínguez, *L'hora del secret*, que, segons tenim entès, feia ja força temps que estava esperant ésser-nos presentada.

Tot amb tot, no sembla pas que hom s'hagi decidit a aquesta estrena amb massa entusiasme: no sabem si fou fet amb tota consciència—cosa que no és de creure—o sota la influència d'una lamentable ofusca-ció, però per a nosaltres fou una cosa ben desagradable i amb la qual no creiem que hagi pogut sortir guanyant-hi ningú, el fet que el mateix públic que entrava al teatre a presenciar el debut de Mínguez pogués llegir en els cartells de la porta i del vestíbul l'anunci de la reposició de *Joan Dalla* per a tres dies després.

No creiem que a un enemic de l'empresa se li pogués ocórrer una pensada més derrotista, car, certament, no és pas aquesta la millor manera d'animar l'espectador la nit d'una estrena ni de predisposar-lo en favor de l'obra que hom li presenta.

Ningú no podrà dir que Joan Mínguez—l'excel·lent novel·lista de *Dies Verges*, l'agut poeta de *Pàmfilets*—hagi escrit la seva primera obra teatral—com totes les altres coses que li devem—ni amb la més llunyana intenció d'anar a cercar els aplaudiments del públic afalagant-lo en les seves desviacions de criteri, en les seves perversions de gust, i menyspreant aquelles qualitats intel·lectuals i espirituals que tots estem d'acord en què són les primeres que hom ha de procurar per a la seva obra i les que més respecte ens han de merèixer sempre.

Mínguez, en la primera sortida que ha fet al món del teatre ens ha demostrat com es capaç en aquest nou camp de la seva activitat literària, de bellugar-s'hi ben aviat amb una completa desimboltura i amb un bon coneixement de tot allò que és el mecanisme escènic. Avui mateix el veiem ja valdre's amb massa seguretat i tot d'ailò que en diríem l'estratègia teatral.

En la creació de *L'hora del secret*, ens sembla que la cura per la tècnica ha ocupat excessivament el pensament de l'autor, atent al joc dels personatges, a les entrades i sortides—portades amb tacte i oportunitat—, la divisió d'escenes, la seva alternança—repartida a cada acte amb una progressió dramàtica entenedora—, etc., i li ha fet deixar de banda massa vegades aquell element

que ha d'ésser l'atmosfera constant en què es descabdella l'acció; l'ambient que fon, que condensa i que lliga totes les escenes i totes les incidències en un conjunt; allò que dona a l'obra la seva unitat per l'a-munt de totes les variacions que s'hi succeeixen.

Dels personatges d'aquesta comèdia, aquells que ens semblen més ben dibuixats

Joan Mínguez

—malgrat la seva condició de secundaris—són el tarambana d'en Quimet i, més encara, el de la seva muller, la gelosa Eufèmia. El de Pujolar, el trobem irregular i, sobretot, faltat una mica de sentit comú. Amb aquesta mica de sentit comú que li falta, segurament que almenys la meitat del seu problema quedaria solucionat automàticament. Personatge totalment accessori, però molt ben vist i vivent, és el del pagès del començament del segon acte; també és força ben vist, però potser una mica fals, el comissionat de la companyia d'aigües que surt al primer.

El llenguatge de *L'hora del secret*, és castigat i polít sense que delati ni la més petita afectació. El diàleg és nerviós i expressiu. Com a intenció, encara que no massa reeixida però estimable i digna de consideració, és la que ha tingut Mínguez de prescindir completament en la intriga que mena la peripècia, no tan sols de la passió amorosa en qualsevol de les seves formes, sinó també de fer-hi una al·lusió o altra. No hi ha ni uns gelos retrospectius en el personatge principal que, en aquests temps d'inspecció haurien temptat qual-sevol altre autor, i que amb el caràcter de Pujolar no haurien estat pas descabestrats, però que qui sap per quins corriols haurien menat l'obra.

Aquest deixar de banda la intriga amorosa i qualsevol cosa que hi fes referència, ha motivat que Mínguez ens donés llargues escenes de diàleg entre homes sols sobre assumptes tan rebarbatus, com és, per exemple, la temptativa de suborn per part del comissionat de la companyia d'aigües. En aquesta escena—i en algunes altres també—l'atenció de l'espectador defalleix lamentablement. No hi seria sobra-ra alguna estoradora per tal d'al·luegir-les.

Amb *L'hora del secret*, Joan Mínguez no ens ha pas donat una obra plebea, barrejada ni incorrecta, sinó, tot al contrari, una obra afinada, d'una elevació de to i d'una correcció ben superiors a tot allò que comunament s'estila. Però—bé hem de dir-ho—més pensada que no sentida, i amb més artífici que no inspiració.

Quant a la interpretació, ben mediocre, i a la presentació, sordida i de força mal gust.

JOAN CORTES

FOXA DE DIA
mama POP
CATALINA BARCENA

Teatre Català Novetats
GRAN COMPANYIA CATALANA
Direcció: C. CAPDEVILA

Avui tarda: ESPECTACLES PER A INFANTS. L'obra que més aplaudeix i més entusiasma a la quitxalla

El formidable èxit de Josep M. Folch i Torres.

LES ARRACADES DE LA REINA

Nit: TERTULIA CATALANISTA.

L'obra de JOAN MINGUEZ estrenada dimarts amb grans èxits

L'HORA DEL SECRET

Divendres, estrena en aquest teatre de l'obra del mestre Angel Guimerà

JOAN DALLA

pel seu creador Jaume Borràs

Es despatxa a Comptaduria

LLANTERNA

POSTAL DE DON JUAN.—La tradició vol que per aquests dies tardorals les escenes revisquin el vell mite del Renaixement. Don Juan fa ja cinc segles que apassiona a la humanitat. Sens dubte nosaltres som la part més desgraciada perquè ens toca apassionar-nos (és un dir) per la pitjor de les estampes donjoanesques. Per la de José Zorrilla. És curiosa la manca d'originalitat de les empreses. Per què no s'intenta el Don Juan de Tirso, o de Molière? El mite de Don Juan es renovella cada dia. No fa pas un any que jo parlava aquí mateix del Don Juan exit de la ploma saborosa de Joseph Delteil. Potser però sense la crosta de cursileria i facècia que envolta el Don Juan zorrillenc, l'èxit no fóra tan clar. D'alguna manera hauria d'explicar-se l'obstinació de les empreses—i del públic.

DON JUAN A CASA NOSTRA.—A mi sempre m'ha cridat l'atenció la manca d'interès que la figura literària de Don Juan ha desvetllat a casa nostra. I no solament desinterès. La majoria de les paròdies del Tenorio són fetes en aquest desgraciat bilingüisme humorístic (?) que caldria bandejar d'una manera definitiva. És a dir, que a Catalunya viu solament la ridiculització de Don Juan.

I que no se'm digui que es tracta d'un mite específicament espanyol. Farinelli el reclama per a Itàlia; Mozart el germanitza; Molière li dona *esprit* de França.

I en últim terme, una de les figures més fortes i més apassionants de les nostres llegendes, el Comte Arnau, no presenta, de vegades, característiques donjoanesques?

Per què, doncs, aquesta obstinada oposició al vell mite?

ULTRATGE A L'ARQUEOLOGIA.—Les plaserteries d'*Amphitryon* 38 són a l'altre extrem de la tragèdia profunda de *Siegfried*, per exemple. Perquè és el fons i la forma que comminen a la rialla. I a la tragèdia tot és profund i terrible.

Giraudoux juga, a l'hora còmica, amb tots els elements que té a mà. I, en primer terme, amb l'arqueologia. El tema s'ha posat de moda—de moda?—. Al Renaixement els pintors feien anar els apòstols vestits de cortegians.

Però ara s'aguditza. Giorgio de Chirico posa un fons de bicicletes a una màscara clàssica; Azorín ens parla de Santa Teresa dalt d'un automòbil amb un cablegrama a la mà; Bernard Shaw ens presenta un cavaller de copalta parlant amb Joana d'Arc.

Però potser aquesta obra ens recorda—oh audàcia!—més que cap altra la novel·la d'Erskine, *Vida privada d'Hèlena de Troia*, deliciosament interpretada en un film per Maria Korda. La visió de la ciutat clàssica és plena d'anacronismes (recordeu, més exagerats encara, els de *Les tres edats* de Buster Keaton) que són una perpètua línia d'hilaritat.

Tot plegat, el que ens colpeix més vivament de l'obra de Giraudoux és la frescor, la vida, el sentit actual de les coses. L'arqueologia encarcarà les coses i no ens deixa veure més que llur costat solemne. En últim terme—Azorín té raó—l'arqueologia és enemiga de la sensació viva.

«A. M. D. G.»—Els escarfaflats del públic fan la millor publicitat a la versió dramàtica de la novel·la que Ramón Pérez de Ayala va firmar amb el pseudònim de Plotino Cuevas a la seva joventut, titulada *A. M. D. G.*, o la vida en els convents de jesuïtes. Fa pocs dies, Ramon Maria Tenreiro protestava de l'expulsió de les ordres religioses per tal com en el seu recer s'hi produïen les ànimes més rebels de l'esquerisme. I citava els noms d'una sèrie d'apologetes de la llibertat educats en col·legis religiosos. La disciplina rigidíssima d'algunes ordres provoca dues menes d'alumnes extrems. O l'obediència a ultrança, o el rebel sense fronteres.

Psicològicament, la novel·la de Pérez de Ayala s'anticipa als relats de forma autobiogràfica sobre temes d'adolescència que després han estat posats de moda per les inspeccions de Joyce, les confessions ciniques de Gide, el soliloqui de la vida al seminari tal com ha estat temptada a Castella per Benjamin Jarnés i a Catalunya per Joan Mínguez.

No coneixem la versió teatral que ha motivat els escàndols que la premsa ressenya. Possiblement, però, si com s'assegura, la versió és molt fidel al llenguatge de l'obra, la seva representació ha d'ésser una mica difícil. A les novel·les d'Ayala, hi ha una estranya barreja de sublimitat i grogleria, de consciència i de crit, de profunditat i d'estridentia. Hi ha, sovint, locucions, que si en el llibre—en un llibre realista—són perfectament acceptables, són molt difícils de transportar al teatre. I àdhuc escenes senceres que per la seva escabrositat són absolutament impresentables.

L'obra ha estat utilitzada per la secular divisió de transigències del país per a posar l'una rivalitat davant de l'altra. Això que com a negoci no està mal orientat, té una colla d'inconvenients mirat des d'altres punts de vista.

SI L'APASSIONANT QÜESTIO DEL LICEU es resol a base d'una temporada de *Marina*, de *Tosca* i de *Rigoletto*, ens caldrà prosseguir la campanya començada amb el pur estat d'ànim del que realitza, simplement, una obra de caritat.—D. P.

RADIO

PHILIPS 25 Ptas. mes
CLARION 35 " "
PHILCO 35 " "

etc. etc. etc. Rbla. : Canaletes, 6

6, Ràdio Canaletes, 6

LA MÚSICA

Falla i "L'Atlàntida"

Quan Manuel de Falla va dirigir l'estrena a Música «da Camera» d'*El Retablo de Maese Pedro*, Manuel Clausells, que és home que sap rebre amb tots els honors els compositors, va organitzar un banquet a l'Hotel d'Anglaterra. En arribar l'imprecindible i terrible moment dels brindis, Falla, que tremola en parlar en públic més

Mossèn Cinto!!!... Apa, ara ja ho saps. Refet del cop, a la meua memòria acudien les paraules del banquet de l'Hotel d'Anglaterra: «Es el moment precis que Catalunya tingui prova certa de quant l'admiro i estimo.»

Fa pocs dies Falla s'ha trobat a Barcelona. Amb Frank Marshall, que és el concertista que més admira Falla quan interpreta al piano *Noches en los jardines de España*, ha passat llargues estones. Jo he preguntat a l'autor de l'oratori de *L'Atlàntida* com era i què tenia fet d'aquesta nova obra. Falla, parlant amb el qual tot seguit se li pot comprovar fins on arriba la seva finor espiritual, exempta en absolut de superfluitat, m'ha dit:

—Això va endavant i no tant com jo voldria. La passada grip em va deixar gairebé sense forces. Vostè ja ho haurà pogut comprovar, ja que quan responia a les seves cartes les havia de dictar a la meua germana Carme. Ara quasi em trobo refet. Em pregunta com serà *L'Atlàntida*? Què més voldria jo que reeixir una obra digna de Mossèn Cinto i de l'espiritualitat de Catalunya!...

—Però *L'Atlàntida* és...

—Un oratori dividit en tres parts. Ho escric per a veus, cors i masses orquestrals. I componc *L'Atlàntida*, no per estrènyer abraçades que moltes vegades de tan fortes que volen ésser ofegues, sinó per donar prova palesa del meu agraïment a Catalunya. Un bon amic, el Degà del Col·legi de Notaris de Barcelona, el senyor Antoni Par, em va posar en relació amb els hereus de Mossèn Cinto. El senyor Par va redactar i donar forma legal a un contracte.

—Compon l'obra a Granada?

—Sí, allà, tancat en la meua caseta d'Antequeruela Alta i rodejat de jardins i impregnat per la frescor gemada que emana l'aigua i deixant de tant en tant que vagui la vista per les finestres de la casa que cada una d'elles és finestra oberta a un paradís.

—L'oratori de *L'Atlàntida*, mestre Falla, el destina?

—Quan enllesteixi aquest oratori comprendrà que tan sols es pot donar la primera audició a Barcelona. Per Catalunya el componc.

—Una avançada de com pensa dividir l'oratori.

—Tres parts... Hi ha l'incendi dels Pirineus... Un romanç de la reina Isabel la Catòlica, que he procurat que s'emmotlli al més pur estil del segle xv... El cor d'Illles gregues... I per final el descobriment de l'Amèrica... En res no em vull separar del pensament de Mossèn Cinto...

I aquestes són les impressions que m'emporto. Falla, tan complaent i pròdig per interpretar les seves obres al piano, es tanca hermèticament quan es tracta de donar-nos les primícies d'aquesta *Atlàntida*, l'anunci de la qual no reclama cops de bombo, car el nom de Falla és prou per a produir expectació solemnnal en tots nosaltres.

En la pausa d'un concert, trobo En Gibert. No em deixa badar boca.

—Es inútil fer-li tocar en lo piano res de *L'Atlàntida*. Jo sí que ho coneix. El mes darrer, tot venint de Bilbao a Barcelona, per guanyar temps em vaig arribar a Granada. Hi he sentit i escoltat!... Es assombrós!... I està escrit en català, perquè «Don Manuel», no volent valer-se de traduccions, fa quatre anys que sap, parla i escriu el català. Què m'en dius?

—Doncs, Gibert—li vaig respondre—, que això sí que és un amic de Catalunya.

—Doncs què et pensaves, pastetes—va dir lo Gibert començant ja a clavar-me el primer escàndol d'aquesta temporada.

RAFAEL MORAGAS

ABRICS

Abric reclam. a 45 pessetes
Abric xeviot novetat 90 »
Abric xeviot extra 125 »
Abric Austràlia superior. . . 150 »
Abric esport folro gamusa » 175 »

La millor col·lecció d'abricos fets com els a mida

F. VEHILS VIDAL

7, Plaça Universitat, 7

A F I S A

ASSUMPTES FISCALS I ADMINISTRATIVES

Laietana, 18, Pral. B. - Barcelona

FEU FER ELS VOSTRES GRAVATS EN LA

Unió de Fotogravadors

Casanova, 160-162 : Telèfon 7740

LE LLETRE

UN POETA CATOLIC

EL DARRER LLIBRE DE SPENGLER

VARIETATS

Josep M. Lòpez-Picó

«L'Home i la Tècnica»

Carles Riba, en inaugurar taxativament l'homenatge que Catalunya ofrena a Josep Maria Lòpez-Picó amb motiu del vint-i-cinquè aniversari de la seva obra lírica, assenyala com a fita inicial en què pren «diuix precís» «la seva més autèntica poesia» el volum assenyalat amb el número VI: *L'Ofrena*. Si per cas una notòria evolució estilística no ho aconsellés hi hauria, al meu entendre, un signe molt evident per a precisar, en l'Op. VI, els inicis de la lírica de Josep Maria Lòpez-Picó tal com ella ens és arribada a la maduresa: la presència de Déu. La presència de Déu en el sentit en què després perdura al llarg de tota la producció del poeta.

Cal que la lírica de Lòpez-Picó superi la inicial etapa decorativista a la francesa (Ops. I-IV) i arribi, passant per la dura lliçó de sobrietat que marca *Epigrammata* (Op. V), a una normalitat expressiva que no farà més que anar-se en el futur.

L'*Ofrena* que precedeix a *L'Ofrena* és remarcable per la seva laïcitat. (Utilitza l'*Antologia* com a text.) Aires de mundanitat i galania, en un lirisme sensitivista. Quan alguna vegada el poeta dona un caient religiós als seus rims (Op. IV: *De la nostra fe*), l'actitud del seu esperit vacilla entre una xiroia banalitat i una afirmació dels sentits damunt la terra (*Antol.*, pp. 57-60).

En arribar al sisè opuscle comencem a trobar signes de l'actitud definitiva del poeta davant de Déu. El poeta s'enfronta amb la Divinitat com allò que és absolutament minso i miserable davant d'allò que és infinitament terrible i poderós. De vegades l'actitud pren caires de terror (talment l'epilepsia mística dels negres d'*Alleluia*). De vegades, amb menys freqüència, una beata serenitat dolcíssima. En general, però, l'actitud típica és la de l'estupefacció de l'home davant de Déu.

Precisat això queda desvirtuada qualsevol afirmació que faci referència al misticisme lòpezpicó. No. Misticisme és una aspiració de Déu per via d'amor fins arribar a posseir-lo. El misticisme és un fenomen d'una extraordinària complexitat. És el fruit d'una ambició de la voluntat inflorada que cerca Déu superant jerarquies de l'esperit. L'ànima mística esdevé hipnotitzada pel Suprem Amor. I totes les eclòsions literàries que provoca aquest estat pertanyen a una categoria diversa. Vistos amb ulls d'avui, els textos dels místics donen la sensació de textos d'escriptura automàtica, exactament iguals—quant a consciència—que els dels poetes sobrealistes de darrera hora. Jo recordo la impressió vivíssima que em produí un text de Sant Joan de la Creu del qual es desprèn la inconsciència de l'esperit durant la seva redacció: «Y si en algo errase por no entenderlo bien, no es mi intención apartarme del sano sentimiento y doctrina de la Santa Madre Iglesia Católica» (*Subida al Monte Carmelo*). D'altra banda, és freqüent en els místics la presència de temes grats als sobrealistes. Per exemple, la sang. «Jo tinc la memòria plena de sang», diu en una frase reveladora i estranya Santa Caterina de Siena.

L'actitud de Josep Maria Lòpez-Picó no pot incloure's en el turbulent corrent del misticisme. És feta de senzillesa i de claredat. Més que la comunió amb la Suprema Majestat, la seva posició és la de l'adorador rendit. Més que la hipnosi, l'anorreament davant Déu. *Déu és ací l'espectacle*; l'espectacle resplendent i sublim de la seva Presència exacta (p. 245) o bé la de la seva lluminosa Cort:

L'harmonia dels àngels concertada.
(Epítami.)

Enfront d'aquesta superior magnificència

el poeta es sent miserable i mesquí, en una perpètua atenció fervorosa. Cerca de comprendre en la contemplació. Sembla com si sentís la veu de Sant Agustí: «Germans, mireu d'entendre i voli el nostre enteniment en tant que ens sigui possible; i quan no poguéssim aleshores creiem.» Aquesta escrutació de la Divinitat el porta

Lòpez-Picó

a la consciència de la seva inferioritat. Des del primer moment:

I així com sóc al teu davant tot nu.
(*Ant.*, p. 102.)

I en una altra actitud molt semblant:

Mes Vós, Senyor, animeu la mà
que ens faisonés i ens conduís alhora
i quan toquem la mà
sabrem de la tenebra eixir enfora.
(*Ant.*, p. 130.)

Aquesta atribució providencial de Déu pren de vegades matisos de pura delícia poètica. Recordem aquell fragment de l'Op. XII:

...l'home que crida: —Més que jo, ningú!—
l'aire ferit vessant de l'escomesa
un glop de llum en davassall que lluu.

Cansat del vol, retorna l'enyorança
al cor de l'home que desitja el pla.
I Déu somriu; i és ell qui humiliant-se
acosta el món a l'home amb una mà.
(*Ant.*, p. 148.)

Aquesta darrera posició no exclou un penchant d'humorisme semblant al que Manuel de Montoliu remarcava en la llegenda de Sant Francesc. Hi ha molta doctrina franciscana en l'obra de Lòpez-Picó. Aquesta flonja, suavitat fraterna amb els arbres, els ocells i els objectes és viva en el poeta. La mateixa alegria de cantar es franciscana en el poeta que invoca el *Poverello* amb aquestes paraules:

Canto Francesc qui de l'amor sabia
l'amor que s'acompanya de cançons;
i, per cantar amb bona companyia,
es feia un violi de dos bastons.

Però més que franciscanisme—o caritat—hi ha en els darrers llibres del poeta una persistència en el tema que hem remarcat abans. Recordem *Invocació secular*, on la Divinitat agafa davant del poeta empetitit unes proporcions còsmiques!

Hi ha un epigrama—*Carnet de ruta*—que no ha estat incorporat a l'*Antologia*. I és una llàstima perquè a mi sempre m'ha semblat revelador de l'estat d'esperit del poeta davant de Déu. Jo he cregut trobar-ne la font en un text de les *Confessions* de Sant Agustí (Lib. I, Cap. VI) que diu: «Permeteu, Senyor, que, no obstant ésser jo pols i cendra, parli davant la vostra misericòrdia. Permeteu-me de parlar, Senyor, car a la vostra misericòrdia parlo i no als homes que farien burla i es riurien de mi. I si de cas riguéssiu. Vós també esteu segur que ho convertiríeu en profit meu tornant a tenir misericòrdia de mi.» El poeta anima magníficament aquest passatge en la *Jaculatória a la ironia de Déu*:

Jo fràgil, esquifida criatura,
i Tu l'animador de la Natura,
vergonya carà a cara amb l'Estupor.
Per què no rius de veure'm nu, Senyor,
que la rialla em fes de vestidura?

GUILLEM DIAZ PLAJA

Oswald Spengler continua des dels fons fosc i confortable de la seva casa de Munic, interessat a franquejar el secret del destí del món. Una prova d'aquest treball continuat per morfologitzar la història del món des de l'origen més desconegut al futur més problemàtic, és aquest llibre recent, *Der Mensch und die Technik. Beitrag zu einer Philosophie des Lebens*, München, 1931 (*L'Home i la Tècnica*, Contribució a una Filosofia de la vida). Spengler no prescindeix, en aquest llibre, de les seves línies de visió total; però concreta. L'autor de *La decadència d'Occident* té ja l'experiència del lector sense visió de conjunt, que, perdut, no entén; i del lector que no és capaç de llegir, però sí de citar. D'ací un capítol—capítol o reflex?—de la seva obra en poques planes; una cartilla o breuari d'idees spenglerianes.

«La Tècnica és la tàctica de tota la vida», diu Spengler justificant el subtítol. Mitjans, procediments de l'home, de l'instrument i de la màquina, en lluita interior per arribar a una conclusió—a quelcom acabat—, són, a la fi, tan importants com la vida mateixa. D'aquesta vida, que no és més que una altra lluita cruel i inexorable de l'home amb el món que li fou donat.

No hi ha cap home, no hi ha un *simplex*; hi ha homes d'un temps, d'un lloc, d'una raça. No hi ha cap home bo per Natura: ni darwinisme, ni Rousseau. L'home és una fera, «un animal de presa». La vida de l'home ha començat amb activitat i ha acabat amb fets: la necessitat ha produït els seus moviments que l'han fet córrer darrera alguna cosa de necessari. Aquesta és la seva diferència amb els animals que mengen plantes. El seu pensar l'ha fet desbordar l'instint i canviar la inalterable tècnica de les bèsties. Aquesta és la seva diferència amb els animals de presa.

La mà! Heus ací l'explicació de tot. L'home té mans. I si té mans, tindrà armes, tindrà eines. I la mà que s'aixeca, toca i fa. Del «pensar dels ulls» al «pensar de la mà», és a dir alliberar-se de l'instint i començar el treball. I l'home crearà perquè sap que hi ha mitjà i fi, i que ha d'oposar quelcom a la Natura. I l'home oposarà l'Art a la Natura que és i serà sempre més forta. («La lluita amb la Natura és sense esperances...»)

També passarà l'època «de la mà armada», com ha passat la dels ulls que esbrinaven perills. Tota la vida esdevé sedentària. L'home necessita una «actuació vers la diversitat». I els homes parlaran, i l'objecte del seu parlar serà d'«empreses». Per tot i de tot, i així de la Voluntat anirem pujant cap al Poder.

Un dia la mà ja no pensarà més, i des d'ara la reparació del cap i de la mà començada, i tot el que després vindrà, serà antinatural i artístic, és a dir «Cultura». Tot s'organitza: els que manen i els que obeeixen, els forts i els debils, en el treball, en la vida. I les antigues lluites ani-

mals s'emmarquen dintre de l'Estat, de la Política, dels Pobles, de l'Economia, i neix la Història.

Un altre dia entrarà en el marc de les cultures del luxe i la riquesa, el poble ros del Nord. I la cultura faústica d'Occident pujarà pels vikings de l'esperit, de la sang. I després dels experiments, proves, desco-

Oswald Spengler

briments, invents, ens trobarem amb les màquines.

Les mans són esclaves. Els inventors i els empresaris han vençut les mans. Res no hi ha al món que no sigui mecanitzat o en què no es pensi per a una mecanització futura.

El verí de la màquina, i la lluita per la personalitat, i les derivacions econòmiques de la guerra, i la tracció del maquinisme a la cultura faústica que el guardava com a secret d'artífex, són senyals de decadència. Les mans s'ajunten per a enfonsar-ho tot.

Tragèdia, la de la Humanitat. Amarg pessimisme, el del moment. És que la Tècnica ens ha enganyat? La utilitat ha fugit a refugiar-se en la Poesia?

Oswald Spengler colpeja amb el seu puny tancat una mica la taula: «L'optimisme és covardia... Ningú no té dret a desertar... No hi ha altre camí...»

I així ens sembla veure Oswald Spengler cavalcant dubtós en el fil que uneix aquells dos contradictoris principis: «L'esforç pel plaer de l'esforç» i «defugi l'esforç pur, l'esforç inútil; ell us portarà indefectiblement a la melangia».

CARLES M. CLAVERIA

Serra Hunter: «Sòcrates»

Després d'haver-nos ofert el substancial volum *Filosofia i Cultura*, que comentarem aquí mateix, el professor Serra Hunter ens ha ofert un opuscle sobre *Sòcrates* (1), opuscle que inaugura una col·lecció titulada *Els clàssics de la filosofia*.

Diffícilment podria trobar-se un títol més adequat per iniciar una col·lecció que sembla destinada a interessar el gros públic en les qüestions filosòfiques, presentant en breus monografies les característiques fonamentals dels grans pensadors de tots els temps.

La filosofia de Sòcrates és exclusivament una ètica. Com deia Ciceró i recorda el nostre autor, Sòcrates féu davallar la filosofia del cel, on la tenien confiscada els seus antecessors, per instal·lar-la a fre de terra. Això no volia dir sinó que les especulacions còsmiques que Sòcrates tenia per inútils i vanes i en les quals s'havien esmerçat els pensadors fins aleshores, ell venia a substituir-les per les qüestions morals, pels problemes pràctics, que són els que únicament interessaven vitalment a l'home. Per això deiem que començar per Sòcrates és un bon debut per tal com les qüestions morals ens afecten de tan a prop que sembla que ningú no pot sentir-se indiferent enfront d'elles. Sòcrates, com ens explica aquest llibre, féu de les qüestions morals la seva preocupació exclusiva i es lliurà a llur examen amb un apassionament i ensament amb un bon sentit planer, que el seu pensament resulta una excel·lent propèdèutica per iniciar-se a la filosofia en general.

Per altra banda, el lector català es troba excel·lentment dotat per portar a cap aquest estudi d'una manera satisfactòria. Tots els textos que es refereixen directament a Sòcrates han estat ja publicats en català per la Fundació Bernat Metge. Cal fer excepció d'uns migrants paràgrafs que li consagrarà Aristòtil. Altrament, Xenofont i els primers diàlegs de Plató es troben ja a l'abast del lector català.

No anem pas ara a resumir les 57 pàgines en les quals Serra Hunter ha volgut condensar el més essencial del pensament de l'inventor de la *maieùtica*, que era l'art de fer parir els esperits. L'autor ha portat a cap la seva tasca prou bé perquè en condensar un tema tan vast en un espai tan restringit hagi assolit un resultat prou dens perquè ja no sigui possible comprimir-lo més.

Restringim-nos doncs a una mena de taula de matèries, i encara redactada amb certa llibertat, que vol dir clivellada de llacunes.

Després d'una crítica dels textos precedida d'una curta biografia del filòsof, l'autor ataca l'assumpte començant pel comen-

çament, és a dir pel problema crític i pel problema metodològic. Sòcrates, en fer gala de la seva ignorància, en realitat funda el problema del coneixement, ja que l'home que va dient que no sap res en realitat diu que sap en què consisteix el saber. Tothom s'ha aturat massa en l'aspecte negatiu de la ironia de Sòcrates sense veure prou l'enorme positivitat que encloïa.

Un cop analitzat el mètode en els seus dos moments típics, que són inducció i definició, és a dir, recerca i delimitació del denominador comú a una família d'idees, l'autor entra a la part veritablement central del pensament socràtic en el capítol titulat: *La doctrina moral*.

La moral és una ciència, és a dir que hom esdevé bo aprenent a ésser-ho. El vicí és una ignorància. El mal és per definició el que no convé, i ningú, doncs, no el fa voluntàriament. Un optimisme moral és el que ens ofereix Sòcrates, apuntal en una dialèctica molt cenyida.

Encara que restringit el domini moral, el professor Serra Hunter fa veure les perspectives metafísiques que obre el pensament socràtic, l'alba del platonisme, el sol naixent de la gran efervescència de la metafísica que l'home que creia haver-la desterrada justament anunciava!

Finalment no podia faltar el relat de la mort del filòsof. L'epídot verdic impregnat de patetisme que consagra noblement la vida del filòsof que per la ploma de Plató deia que la vida del filòsof no era sinó una preparació a la mort.

J. PALAU

(1) Gràfiques Darius Rahola, Girona.

Dissabte, dia 14, a dos quarts de set del vespre.

Josep M. de Sagarra
disertarà sobre *El nostre moment literari*, al saló de conferències de la

Llibreria Catalònia
Ronda de Sant Pere, 3

Les invitacions podran recollir-se a l'esmentat establiment, durant la present setmana.

POSTAL D'AGUSTI ESCLASANS. —

No veu la gent quan va pel carrer perquè ell té una mirada sense objecte tangible. Camina amb els ulls clavats en la seva final trajectòria secreta i és obstinadament segur del seu tresor. Hom diria que des de la fita darrera estiren a Agustí Esclasans forces subjugadores i terribles que impossibiliten de mirar enrera. Potser per això hi ha en ell aquesta enèrgica, dura, vesànica fixesa d'ulls sobre coses remotes. Sap la tragèdia de les absències quotidianes i de l'assaig llargament, implacablement premut. Se'l veu amb el tirallines i la balança, mesurant el ritme i la narració. Se'l veu rera la seva trinxera de l'Ateneu Barcelonès, silenciós i terrible, amb el llibre que li fa de bomba de mà. Escriu ritmes quan té 39° de febre damunt de golfes misterioses en les nits sense lluna. És aleshores quan es sent ascètic, solitari, vibrant, nerviosíssim. Al matí, amb una claredat lleu, s'alça per a desfer-se curiosament la seva corbata d'enterraments i camina vers les seves feines inconcretes i amorfes. A la nit, quan retorna al seu misteriós silenci, porta secretament una col·lecció d'objectes arrancats de llibres diversos per a col·locar als calaixos del seu sistema. Té pressa per arribar i per això fa aquestes passes de gegant i per això gasta tant el taló de les sabates.

L'ESCRITOR I ELS ESTIMULS. —

Bernard Grasset, l'escriptor-editor, ha publicat a *Les Nouvelles littéraires* un violentíssim article contra el Premi Goncourt i, en general, contra els premis literaris que provoquen una publicitat excessiva i, per conseqüència, un *bluff* pertorbador, defugint el veritable sentit, de pura recompensa, d'aquestes institucions. Aquest article—que ha provocat una viva polèmica—posa damunt la taula una colla de temes d'interès. El tema del mecenatge. El de la necessitat que aquest mecenatge no pugui caure mai en la categoria d'almoïna ostentosa. L'angúnia que produeix la mateixa necessitat de la seva existència. La possibilitat de fer oficial—estatal—el mecenatge. La qüestió de l'estímul a l'escriptor. L'escriptor viu—més o menys metafòricament—dins una torre de vori. Té notícies molt vagues o molt parcials del ressò que provoca la seva obra. A Catalunya hi ha una manca de generositat arreu—en aquest terreny sobretot—. No hi ha muntada una sèrie de premis a la manera de França; o d'encoratjaments amics—el banquet, la companyia de confreres com al Madrid de Pombo o al Milà de Bagutta. L'escriptor ha de treballar d'una manera resignada i heroica, en un medi on hi ha encara moltes coses per fer. Coses que ja haurien d'estar fetes sense esperar cap pressupost ni cap mecenat. Perquè pervenir d'un esperit de convivència que no es compra ni es ven.

REVISIO DE FITES. — Heus ací, però, que l'operari s'atura a cercar respir. Som a la vinticinquena fita. Hi ha una atenció concentrada de silencis. El poeta presenta, arquitecturada en un conjunt, la seva obra. Dos homes li fan costat: Carles Riba i Agustí Esclasans. Caldria que les plomes literàries vibrin en la lloança d'aquest Primer Repòs.

Caldria també, però, que aquest respir en el camí tingui tot Catalunya per companyia.

Jo commino a tots els homes sensibles perquè facin un cercle d'homenatge a l'homenatge del poeta Josep Maria Lòpez-Picó. La seva *Antologia lírica* (Domènec i Altés, editors) clou l'hora de la joventut i centra l'obra de la maduresa del nostre poeta. Cal que aquest llibre vagi a totes les mans. Com a homenatge. Com a aliment poètic. Si més no com un bell negoci de bibliòfil. Si més no com un deure de català. — D. P.

ESPECIALITAT
EN LA MIDA

Jaume I, 11
Telèf. 11655

La màquina d'escriure de qualitat

CASA ORBIS

F. FERRER AYMAR

Clarls, 5 : Telèfon 19763
BARCELONA

URODONAL

treu el dolor de ronyons
perque dissolt l'àcid úric

Estic satisfet del resultat obtingut amb URODONAL en tots els casos en que es indico.

DR. DOMINGUEZ RODRIGUEZ
Catedrático de la Facultad de Medicina de Sevilla

GRÁFIC INDICADOR DELS LLOCS A ONT ES LOCALITZA EL REUMA

Creacions de perfumeria
selecta per a cavaller

Gentilman

aigua de Colònia-talc-loció-massatge - extracte - fixador-brillantina - xampú - pòlvors-rhum quina-sabons bany, tocador i afaitar-crema de sabó

La Florida de BARCELONA

LE ARTS — DISCOS

UN ALTRE CONCURS

El segell de la Generalitat

Dos concursos i sis o vuit sentades del Jurat qualificador calgueren per a decidir quins dels artistes concursants eren els guanyadors. Es que no hi deu haver res de tan difícil com fallar un concurs de dibuixos bibliogràfics.—El dibuix per a un segell bé es deu poder considerar com a dibuix bibliogràfic.—I a Catalunya, en qualsevol·la altre lloc d'Espanya, això encara ha

difficil. I és que tal error o barroeria que en el dibuix d'illustració o de col·lecció són defectes nimis, en el dibuix bibliogràfic esdevenen heretgies inapel·lablement condemnables. No hi ha cap art tan tocat i posat com l'art del llibre, com el dibuix estrictament bibliogràfic. La bibliogràfica té unes lleis molt rigorosament primirades, terriblement exigents, les quals no es poden

LES CASES DE L'ESQUERRISME

Un problema concret

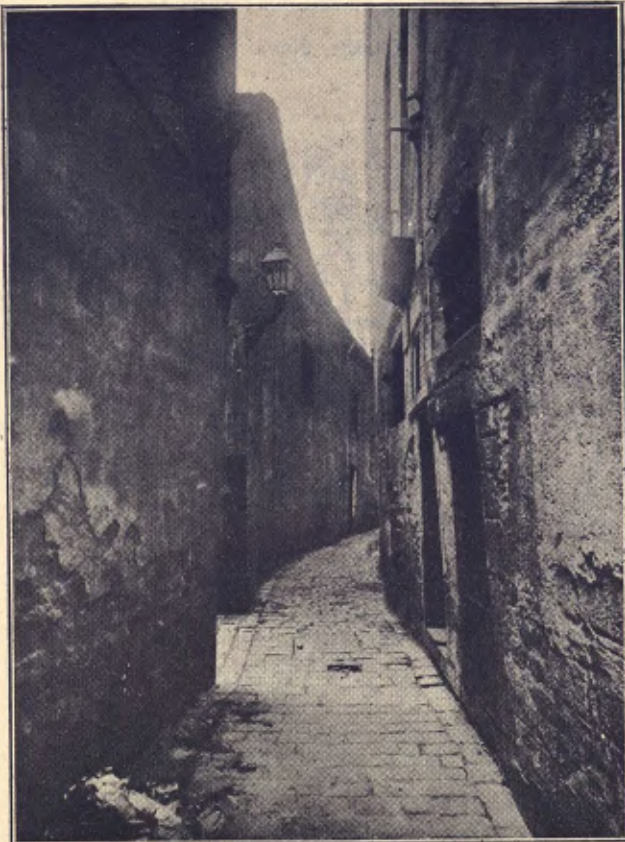
Amb el títol *Una possible revolució*, el senyor C. S. ha escrit, a les pàgines de *La Publicitat*, un comentari àgil, pagilitat del qual, tant com la C. i la S., revelen la personalitat de l'autor. Aquest parla d'un problema concret d'esquerrisme pràctic—perquè resulta que també a l'esquerra hi ha problemes concrets, que no són els famosos «problemes concrets» de les dretes, però que són les qüestions pràctiques que l'esquerrisme haurà de resoldre, en favor del poble, durant el seu govern, si no vol que, quan aquest s'acabi, hagi de sentir-se dir que ha fracassat en allò que havia de fer i que no ha sabut convertir en actes i coses els seus propòsits i sentiments.

C. S. planteja un cas d'esquerrisme pràctic, que interessa vivament, per dos costats, les classes populars i obreres. Es el problema de la regulació de l'habitatge. Hi ha a Barcelona molts de pisos per llogar. Per què? Perquè han estat edificades últimament innombrables cases noves. Els pisos vells es deslluegen. Sobren pisos. L'edificació s'haurà d'aturar, i els obrers del ram de la construcció passaran als rengles dels sense feina. Un aspecte de la qüestió.

Però, per altra banda, si la quantitat de pisos llogables i per llogar és tan grossa, no és perquè l'Ajuntament no intervé prou activament en la inspecció de les habitacions? Si ho fes, trobaria al districte cinquè, als voltants de Santa Caterina i a molts llocs de la ciutat, una quantitat de cases velles, llobregues, brutes, podrides de dalt a baix, que, a desgrat d'ésser moralment i físicament inhabitables, continuen habitades sota la protecció, si no dels reglaments, almenys de la indiferència municipal. Aquestes cases han rendit quantitats importantíssimes als propietaris, des del dia que foren construïdes. Aquests propietaris, si l'Ajuntament, prèvia inspecció sanitària i tècnica, decretés que llurs cases són inhabitables, probablement s'esquinçarien els

vestits i cridarien injustícia! i profetitzarien la fi imminent de l'ordre social. Però no tindrien raó.

Crec que la iniciativa de C. S. que acabo de glossar ha d'ésser recollida. És un aspecte d'aquesta revolució necessària que diem: convertir el sentiment esquerrista en

Cases inhabitables de la Barcelona vella

solució pràctica esquerrista. En tota mena d'amor, el sentiment tot sol no produeix res, si no va acompanyat del posar-se a la feina, amb esforç i amb coneixements.

No seriem pas els primers al món que, en nom de la higiene i de la dignitat humana, condemnéssim les cases inhabitables a restar inhabitables, amb prohibició de llogar-les. Aquest principi, admes a tot arreu, és dut a la pràctica a quasi tot arreu.

A Anglaterra, fa desenes d'anys que la inspecció de les habitacions està en pràctica, i amb ella, la seva conseqüència civilitzada: és a dir, la destrucció de les cases inhabitables, i dels carrerons que formen (*clearance of slums*). I és natural que un país que ha fet de la democràcia pràctica la base del seu govern, s'hagi preocupat de fer viure els ciutadans com a homes, i no com a simples vots, sense cos, o amb un cos ultratjat. Democràcia pràctica, essencialment estabilitzadora, i no utopia humanitària és el que vol que les cases indignes d'un ciutadà no siguin ocupades per un ciutadà. No a la Rússia soviètica, sinó a un país monàrquic, a Holanda, a Amsterdam, he vist penjats als portals de certes cases rònegues del ghetto—barri baix de la Jueria—un cartell que deien, si fa no fa: «Casa inapta per a l'habitatge. Es prohibeix d'habitar-hi.» I la casa era buida, la porta tancada, i els lloguers d'ella deixaven d'afuir a les mans del jueu superior (o del cristià) que l'havia tingut llogada als jueus inferiors fins el dia que el cartellet fou penjat.

Condemnar un petit tant per cent de cases vergonyoses no és pas atacar els fonaments del dret de la Propietat (urbana) perquè no em crec que aquest dret consisteixi en el d'oferir als homes un cau en lloc d'una habitació com cal. A més, el càstig del mal propietari seria, amb el que diem, a benefici del propietari modern, que edificat noves cases dona feina al ram de la construcció i ofereix habitacions modernes al pobre estudiant, digne de tots els respectes.

Al fons, no es tracta més que d'activar el procés eliminadori que la Providència i la Naturalesa apliquen a les cases—es tracta d'allò que se'n diu «mobilitzar les escales». Les cases són una propietat caduca per naturalesa; les cases dels propietaris vigítics ja no són utilitzades, perquè no existeixen. Però les dels gòtics sense visi encara van rajant el rajolí de la renda. No és això abusi? Homes del segle xx viuen encara en cases del segle xv no restaurades, amb un confort medieval, amb una higiene vella de cinc segles, pagades però amb bona moneda d'avui dia. I el mateix passa amb cases dels segles posteriors, fins al XVIII i XIX; cases que ja haurien d'haver entrat al repòs etern de l'arqueologia, però que romanen en ús, i produeixen rendes inacabables. Fer entrar les cases massa velles a l'arqueologia, si ho mereixen, o sotmetre-les a un enderroc metòdic, aquesta és l'activació del procés eliminadori de les habitacions, que demanen la higiene, la dignitat social i la conveniència del ram de la construcció.

Enderroquem cent cases velles i els pisos desllogats de cent cases noves s'alliberaran del paper blanc. Cent cases noves que es lloguen, volen dir cent cases més que es comencen: arquitectes, contractistes, paletes, manobres, fusters, guixaires, etc., etc., etcètera es guanyen la vida. La ciutat guanya també. La propietat, en la seva immensa majoria, també. Tots guanyant. Davant de tan belles perspectives com ens ofereix una activitat progressiva, no vulguem quedar entre els pocs països endarrerits que, tenint l'esquerrisme a les idees, són conservadors imperitèrrits de les tares materials que la tradició els ha llegat.

NICOLAU M.ª RUBIO
Arquitecte

DISCOS

Cinema sonor i jazz

Els discos que contenen fragments musicals de pel·lícules sonores, són omplerts o pels mateixos artistes de cinema o per orquestres que interpreten instrumentals aquestes melodies.

En el primer cas, la difusió del disc és fàcil; els editors els ofereixen amb similitud a la projecció al cinema, aprofitant la propaganda de la pel·lícula. L'artista de cinema sempre gaudeix d'una popularitat superior a la de la més coneguda orquestra, i més encara si l'artista, abans d'actuar al cinema, provenia de gèneres com la revista i el music-hall, en els quals amb facilitat s'arriba al gran públic. És el cas de Chevalier, i els seus discos, oferts ara amb la mateixa prodigalitat amb què sovintea les aparicions a la pantalla, recullen l'especial modulació i expressió de l'artista que, més que cantar, recita la cançoneta sentimental o la frase irònica de vodevil. Però en aquest artista hi fa tant el gest, que ho és gairebé tot en les seves actuacions; tant és així que en escoltar el disc aviat s'acompanya amb la imaginació la mímica que correspon a cada emissió vocal. Aquests discos de *Petit Café* contenen dues cançons més, en les quals és difícil trobar novetat, essent un gènere tan prodigat per l'artista.

En canvi Lawrence Tibbett ha de refiar-se més precisament dels seus mitjans vocals que d'altres en sortir a la pantalla, i per això en els seus discos es pot sentir una veu clara i potent i alhora una certa refinació en la forma de cantar. Llàstima que la música de cinema, i concretament la d'aquests fragments de *Clar de lluna*, no sigui de prou altura per a les facultats de l'artista. La cançó de *Vestida* tenia fragments més escaients, i per això aquesta producció no resisteix la comparació.

Les orquestres de jazz tenen, amb els fragments de les pel·lícules sonores, els temes per a bastir els seus ballables, i resoltament cal confessar la superioritat d'aquestes composicions sentides des del disc, sobre els fragments que canten isoladament els artistes de cinema. Els temes són generalment d'una gran vulgaritat, però amb la complicació instrumental del jazz prenen vida, emmolats dins del ritme de dansa. Amb aquests fragments de *Petit Café* interpreta dos ballables l'Orquestra Jack Hylton, ben interessants. L'un, *El meu ideal*, amb un ritme pausat de black-bottom, orquestrat en forma d'un recitat instrumental. L'altre, *La gran vida*, alegre fox en el qual abunden les variacions d'instruments a solo en forma de jazz hot. També per la mateixa orquestra és interpretat en forma de vals, un fragment d'*El milió*, i aquí sí que no calen artificis per amagar la buidor del tema. Heus ací una melodia molt agradable, expressada gairebé sempre a solo, que únicament interrompen uns acords amples del metall per a preparar una intervenció vocal que segueix la melodia, per a passar després d'un instrument a l'altre fins al final. Un disc que segurament continuarà gaudint de la popularitat ja iniciada. Al darré hi ha un fox de la pel·lícula *Indiscreció*, d'un ritme ben manifest per una súplica instrumental molt ben trobada.

Fora del cinema hi ha també novetats de jazz ben interessants. El vals *La nina dels meus somnis*, i si el tema no és aquí tan interessant com en l'altre vals, l'orquestració a *tutti*, combinada amb el cant del saxofon i trompeta amb sordina, fa el seu efecte. Doble aquest disc un fox molt sorollós, *Ple d'amor*, que potser no recorda el seu títol per la forma de marxa amb què està escrit.

Una mica de música exòtica que ve d'Hawai i que interpreta l'Orquestra King Nawahii Hawaiians, amb predomini d'elements vocals que donen als dos fragments que interpreta un to melangios tropical.

J. G.

Petit Café. — *Mon ideal*. — M. Chevalier. — C.^a del Gramòfon. — AE 3749. — *Dans la vie quand on tient le coup*. — Idem idem. — *El meu ideal*. — Orquestra Jack Hylton. — C.^a del Gramòfon. — AE 3750. — *La gran vida*. — Idem id.

Clar de lluna. — *Love come back to me*. — L. Tibbett. — C.^a del Gramòfon. — DA 1200. — *Wanting you*. — Idem id.

El milió. — Vals. — Orquestra Jack Hylton. — C.^a del Gramòfon. — AE 3761. — *Indiscreció*. — Fox. — Idem id.

La nina dels meus somnis. — Vals. — Orquestra Jack Hylton. — C.^a del Gramòfon. — AE 3696. — *Ple d'amor*. — Fox. — Idem id.

Flors d'Hawaii-Hula. — King Nawahii Hawaiians. — C.^a del Gramòfon. — AE 3681. — *La reina dels mars del sud*. — Idem id.

Víctimes dels nervis

Moltes persones no saben dominar-se i són víctimes dels seus nervis.

La sang viciada i el cos debilitat per falta de descans i excés de treball, són causa de la irritabilitat nerviosa que tants mals engendra.

Totes les persones tedioses i lasses poden recobrar el seu vigor prenent l'energic reconstituent **Fosfo - Glicol - Kola Domènec**.

Aquest producte, que recomanen els metges per la seva científica fórmula, dona a l'organisme els elements necessaris per a una ràpida tonificació.

Els segells distingits en el concurs, dels quals són autors respectivament: Joaquim Navas Mateu (premi), Joaquim Navas Mateu, Ricard Becquer, Fermi Tubau i Màrius Gifreda (accèssits)

d'ésser feina més àrdua. Per què? Doncs perquè en aquestes terres no hi ha tradició bibliogràfica. Un temps aquesta tradició existí: cap allà els primers anys de la impremta. Però, encara, aquella tradició era sense caràcter nacional, era la tradició centro-europea. Després, molt tardanament, molt recentment, en ple segle XIX, semblava que, dintre aquella vaga i dilatada tradició, Catalunya anava a despenjar-se amb una personalitat bibliogràfica, tipogràfica almenys. Però no: allò fou un simulacre, un bon simulacre que engendrà algunes cases editorials d'empena i les enriquí. Aviat tornà el marasme i aquelles editorials es deixaren perdre els mercats ultramarins i fins el peninsular. I, aleshores, en encetar el segle XIX, una revifalla de l'esperit bibliogràfic produí el més interessant moviment tipogràfic, bibliogràfic i adhuc bibliofílic de la nostra terra. Fou per obra i gràcia dels J. L. Pellicer, Canibell, Riquer, Oliva de Vilanova, Triadó, Pascó i d'altres que em dec descurar. I a aquests succeïren els Fr. Labarta, Vila-Arrufat, d'Ivori, Marlet, Obiols, Ricart i d'altres que es troben entre els concursants de l'hora present. Aquest darrer moviment sí que té alguna coseta de gesta bibliogràfica. Però amb el ben entès que quasi tots aquests noms són noms de pintors posats ocasionalment a la feina bibliogràfica, autodidactes i decoradors de tot el que sigui decorable, amb excepció del llibre i els seus derivats. Triadó, Pascó i Riquer, que eren més bibliografistes que res més, fan excepció.

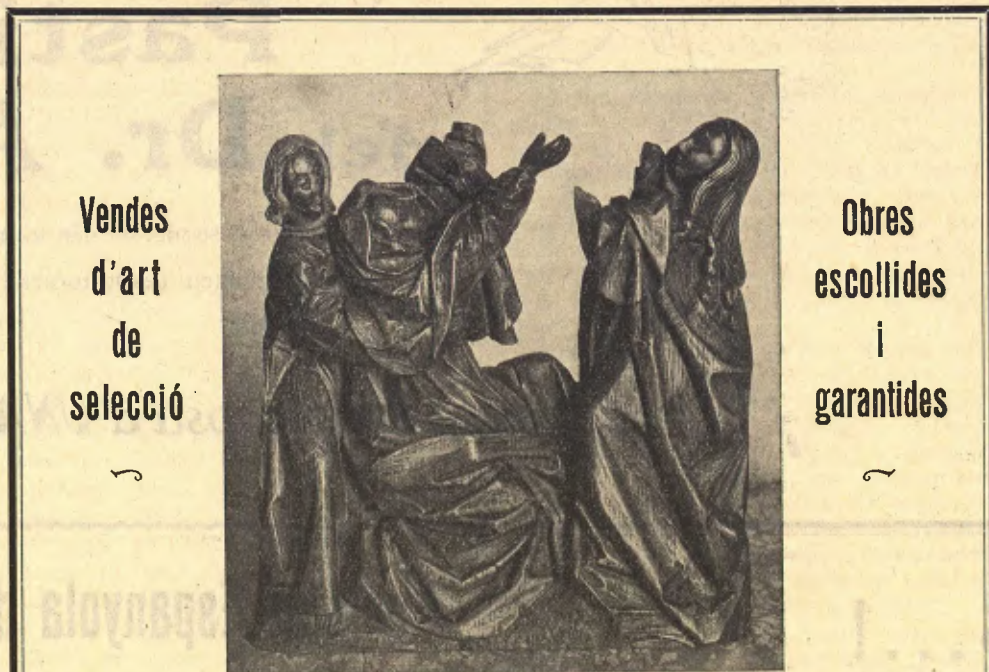
També podríem fer una excepció de purs bibliografistes en favor de Ricart, Oliva, Labarta, Obiols i Marlet. Però, de totes maneres, aquests més destacats bibliografistes eren en gran part absents del concurs obert per a premiar un segell per a la Generalitat. Entre els premiats dominaven els artistes: cartellistes, escenògrafs, ebenistes, pintors, impressors, arquitectes, calígrafs, etcètera, els quals tiraren ocasionalment al concurs com aquell excursionista, home de ciutat, que per desentumir-se o per raó de simple joc es decideix a tirar pedres a l'estany, al davall de l'estimbat o al llarg del camp aplanat com la pista d'un estadi.

Molts artistes i de molt bons; però no del tot o gens bibliografistes, mal preparats o completament desorientats. Ells i un miler d'aficionats trameteren un gavadal de projectes. Hi havia molts dibuixos bonics, destres, enginyosos, decoratius—tot el que vulgueu d'agradós i enciser—. Però eren comptadíssims els que servien per a segell d'un Estat constituït. També n'hi havia que servien per a segell de la Generalitat, però que un defecte petit, de vegades lleu, els feia rebutjables: les lletres eren mal compostes, o mal dibuixades, o excessivament a la moda d'avui dia i ja no de demà. D'altres n'hi havia que semblaven del tot perfectes en la grandària del dibuix original, però que es trobaven mal calculats per a la reducció. D'altres estaven bé adhuc per a la reducció, però un simbolisme o un allegorisme inadequat o massa xerraire els feia inacceptables. Hi havia, en fi, nombrosos inconvenients, sovint petites inconveniències, que feien el fall compromès i

GRANS NOVETATS EN
CORBATES INARRUGABLES
FITÓ
BARCELONA
Jaume I, 11
Telèf. 11655

MOBILIARI D'ART
BUSQUETS
Decorador, mestre ebenista i tapissier. Objectes d'art i de fantasia per a obsequis. Sales d'Exposicions de Belles Arts.
Passeig de Gràcia, 36. Telèfon 16286
BARCELONA

Agència exclusiva per a la venda de
MIRADOR
Societat General Espanyola de Llibreria
Barbarà, 16 *** Telèfon 17218

Vendes
d'art
de
selecció

Obres
escollides
i
garantides

SUBHASTA D'ART

Obres dels grans mestres de la pintura Espanyola, Francesa, Holandesa, Italiana, dels segles XV, XVI, XVII

Obres franceses del XIX

Pintura catalana del XIX i XX

(VAYREDA, MARTÍ ALSINA, URGELL, BERGA, ARMET, RIGALT, MORAGAS, ARRAUT, CUSACHS, RIVERA, etc.)

EXPOSICIÓ: Dissabte, dia 14, a dimarts, 17
SUBHASTA: Dies 17, 18, 19 i 20 novembre, 6 tarda

SALA PARÉS PETRITXOL, 5
BARCELONA

PARE PREVINGUT

—Té, per si no fas bonat mentre jo seré fora.

(Judge, Nova York)

—Aquests licors no acaben d'arribar mai i no podem començar la reunió del consell d'administració!

(Judge, Nova York)

—Ja preneu una copeta de conyac cada dia, com us vaig dir ahir?
—Ja ho crec! Ja tinc sis mesos avançats.
(Everybody's, Londres)

A LA DUANA AMERICANA

La nena. — Mira, papà, no troba l'ampolla!
(Life, Nova York)

ENCARREGUEU
ELS VOSTRES IMPRESOS
ARTÍSTICS I COMERCIALS ALS
TALLERS GRÀFICS
PATRICI ARNAU
VERDAGUER, CALLÍS, 3, 5, 7
(D'AVANT DEL PALAU DE LA MÚSICA CATALANA)
ES LA CASA MÉS PERFECCIONADA EN LLIBRES RATLLATS, DE LUXE I EN TOTA CLASSE D'ENQUADERNACIONS. - ELEGÀNCIA I ECONOMIA EN ELS ENCARRECS. - EN CAS DE URGÈNCIA DEMANEU-LOS PEL TELÈFON
14856

AIGUA DE ROCALLAURA

LA DEU MÉS RICA DEL MÓN

Si vostè pateix d'Albuminúria, Litíasi úrica (mal de pedra), Bronquitis parenquimatosa, Nefritis crònica, es curarà radicalment amb

AIGUA DE ROCALLAURA

S'expèn en ampolles de litre i mig i en garrafons de vuit litres

Distribuidors generals

FORTUNY, S. A.

Carrer Hospital, 32 i Salmeron, 133

—Casa't, home, casa't. Els teus «anglesos» necessiten diners.
—Que es casin ells.

(Karikaturen, Oslo)

PASTILLES ASPAIME

GUAREIXEN RADICALMENT LA

TOS

PERQUE COMBATEN LES SEVES CAUSES:

COMPOSICIO:

Succe, llet, h., 5 ctgs.; extracte regalèsia, 5 ctgs.; extracte diacodi, 2 milg.; extracte medul'la vaca, 3 milg.; Gomenol, 5 milg.; sucre mentonissat, quantitat suficient per a una pastilla.

Catarros, ronqueres, angines, laringitis, bronquitis, tuberculosi pulmonar, asma i totes les afeccions en general de la gola, bronquis i pulmons

tots tenen tos...

ELS que pateixen de bronquitis
els que són propensos a cadarns i refredats,
els que fumen amb excés,
els convalescents de grip i pulmonies,
els que tenen irritació de gola,
els que treballen en un medi de pols o de humitat:

tots tenen tos i l'han de combatre prenent

Pastilles del Dr. Andreu

que descongessionen les mucoses respiratòries i faciliten l'expectoració. Famoses arreu del món.

¡Demaneu la nova capsula d'UNA PESSETA!

ANUNCIANTS...!

Una moderníssima organització completa en publicitat

Pel·lícules de dibuixos animats

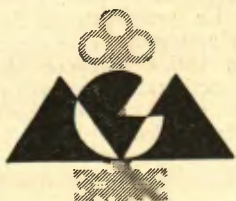
mudes i sonores - patent núm. 121288 - aplicades al servei de la tècnica publicitària, us l'ofereix:

"Agencia General de Anuncios"

Vostres productes poden ésser propagats amb èxit segur per tota la **Regió Catalana i Illes Balears**

200 cinemes en ciutats i poblacions de categoria

Fontanella, 10, 1.er, 2.ª - Tel. 16606
BARCELONA

Avinguda Menéndez Pelayo, 85, 1.er
MADRID

Societat Espanyola de Carburs Metàl·lics

Correu: Apartat 190
Telegr.: "Carburos"

BARCELONA
Mallorca, 232

Telèfon 73013

CARBUR DE CALCI: Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) :: **OXIGEN 99 %:** DE PURESÀ, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova :: **ACETILEN DISSOLT:** Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova :: **FERRO MANGANES i FERRO SILICI ::** SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits :: **CALEFACCIÓ INDUSTRIAL** de laboratoris i domèstica :: **GENERADORS, BUIFADORS, MANOMETRES,** materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

Suscriviu-vos a **MIRADOR**
Pelai, 62. - BARCELONA

BUTLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

El Sr. _____
que viu a _____
carrer _____ n.º _____ es subscriu a **MIRADOR**
pel preu fixat de **2'50 ptes.** trimestre.
de _____ de 193 _____
Signatura